

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ
ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ
DESTEK EĞİTİM PROGRAMI**

ANKARA, 2008

**ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ DESTEK EĞİTİM PROGRAMI
HAZIRLAMA ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU ÜYELERİ**

ADI VE SOYADI	UNVANI	KURUMU
Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM	Öğretim Üyesi	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Oya GÜNGÖRMÜŞ ÖZKARDEŞ	Emekli Öğretim Üyesi	Pencere Psikolojik Danışma ve Terapi Merkezi İSTANBUL
Aylin AK	Özel Eğitim Uzmanı	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Semra AKKAYA	Rehber Öğretmen	Gölbaşı Rehberlik ve Araştırma Merkezi ANKARA
Mine GÜRSU	Özel Eğitim Öğretmeni	MEV Gökkuşuğu İlköğretim Okulu ANKARA
Hülya ŞENGÜR	Psikolojik Danışman	Osmangazi Rehberlik ve Araştırma Merkezi BURSA
Gamze EKMEK	Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmeni	Av. Lütfi Ergökmen İlköğretim Okulu ve İş Okulu ESKİŞEHİR
Özlem TAGAY	Uzm.Psikolojik Danışman	Gökçe höyük İlköğretim Okulu ANKARA
Mehmet Akif AKINCI	Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmeni	Ulubatlı Hasan İlköğretim Okulu ANKARA
Nevruz BAYAR	Psikolog	SHÇEK Genel Müdürlüğü
Selda ŞAHİNDOKUYUCU	Sosyal Çalışmacı	Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı
Ecel SEÇER	Psikolog	Özel, Özel Eğitim Kurumları Derneği

PROGRAM GELİŞTİRME

Mustafa Galip DUZCU	Program Geliştirme Uzmanı	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Hasan UTANÇ	Program Geliştirme Uzmanı	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
Serap YALÇIN GÜLER	Program Geliştirme Uzmanı	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Veysel ÖZTÜRK	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Kızılcahamam Rehberlik ve Araştırma Merkezi ANKARA
İman DEMİRCİ	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Süha Alemdaroğlu Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ANKARA
Zafer ÜNAL	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Şeker ÇELİKER	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

DİL VE ANLATIM

Melek KARADAĞ	Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
---------------	-----------------------------	------------------------------------

KATKI SAĞLAYANLAR

ADI VE SOYADI	UNVANI	KURUMU
Prof. Dr. Ümran KORKMAZLAR	Öğretim Üyesi	Beykent Üniversitesi
Yrd. Doç Dr. Ayten UYSAL	Öğretim Üyesi	Anadolu Üniversitesi
Yrd. Doç Dr. Selda ÖZDEMİR	Öğretim Üyesi	Gazi Üniversitesi
Betül GÜNDOĞDU	Uzman Psikolog	İmge Ruh Sağlığı ve Danışma Merkezi
Özlem SÜRÜCÜ	Psikiyatrist	İmge Ruh Sağlığı ve Danışma Merkezi
Suna POLAT	Uzman Psikolog	Günışığı Çocuk Değ. Danışmanlık Merkezi

İÇİNDEKİLER

<u>BÖLÜM ADI</u>	<u>SAYFA NO</u>
GİRİŞ.....	3
ÖZÜR GRUBUNUN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ.....	4
PROGRAMIN DÜZEYİ.....	8
PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI	9
PROGRAM İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR.....	9
PROGRAMIN YAPISI.....	11
ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ.....	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	19
AİLE EĞİTİMİ.....	30
PROGRAMDA YER ALAN MODÜLLER.....	32
Öğrenmeye Hazırlık.....	32
Okuma Yazma.....	51
Matematik.....	66
KAYNAKÇA.....	79

GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istenilen önde değişim oluşturma sürecidir. Bireyin ihtiyaçlarının karşılanmasında birincil etken, bireyin gereksinimi olan eğitimin sağlanabilmesidir. Her birey gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin de kendilerine özgü özellikleri, ilgileri, yetenekleri, öğrenme ihtiyaçları ve hakları bulunmaktadır. Çağdaş eğitim anlayışı gereği, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bu özellik ve ihtiyaç çeşitliliği dikkate alınarak “bireyi merkez alan” eğitim modeliyle öğrenimlerini sürdürmeleri en doğal haklarıdır.

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler dili yazılı ya da sözlü anlama ve kullanabilme için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında sorun yaşarlar. Özel öğrenme güçlüğünün bireyin dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma, matematik, akıl yürütme, motor ve organizasyon becerilerini olumsuz etkileyen yapısal bir sorun olması nedeniyle, bu güçlüğü olan bireyler örgün eğitim programlarında zekâ düzeyine ve yaşlarına oranla düşük başarı göstermektedirler. Bu durum bireyin eğitimini, mesleğini, sosyal ilişkilerini, günlük aktivitelerini ve benlik saygısını olumsuz yönde etkiler. Özel öğrenme güçlüğü nedeni ile yaşanan sorunlarla baş edilebilmesi için özel eğitim ilke, yöntem ve tekniklerinin uygulanması gerekmektedir. Bu nedenle özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin gelişim özellikleri ve özür dereceleri dikkate alınarak bilgiyi işleme, analitik düşünme, okuma-yazma ve matematikle ilgili temel becerilerinin geliştirilmesi amacı ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı faaliyet gösteren özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde uygulanmak üzere destek eğitim programı hazırlanmıştır.

Programın hazırlanmasında 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un Ek 3. maddesi ile 24/07/2008 tarihli ve 5793 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 25. maddesi dayanak teşkil etmektedir.

ÖZÜR GRUBUNUN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Tanımı

Amerikan Psikiyatri Birliğinin (APA 2001) tanımına göre özel öğrenme güçlüğü zekâsı normal ya da normalin üstünde olan bireylerin, standart testlere göre yaş, zekâ düzeyi ve aldığı eğitim göz önünde bulundurulduğunda okuma, matematik ve yazılı anlatım düzeyinin beklenenin önemli ölçüde altında olmasıyla tanısı konulan bir bozukluktur. Okuma bozukluğu, yazılı anlatım bozukluğu, matematik bozukluğu ve başka türlü adlandırılmayan öğrenme bozukluğu alt gruplarını içerir. APA tarafından geliştirilmiş sınıflandırma sistemi olan DSM-IV'de (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) “öğrenme bozuklukları” terimi kullanılmış, bu sorunun çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları kapsamında ele alınması gerektiği belirtilmiş ve sağaltımın bir parçası olarak özel eğitim verilmesi gereği vurgulanmıştır.

Özellikleri

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler, öğrenmede çok önemli olan bilgiyi işleme sürecinin (bilginin alınması, düzenlenmesi, bellekte depolanması ve iletilmesi) bir kısmında ya da hepsinde sorun yaşayabilirler. Bilgiyi işleme süreci dört aşamadan oluşmaktadır.

1. Girdi Aşaması: Bilginin duyu organları yolu ile beyinde algılanma sürecidir. Özel öğrenme güçlüğünde uyarıların görsel, işitsel, dokunsal, kinestetik (hareket) ve vestibüler (denge) açıdan algılanmasında sorun yaşanabilir.

2. İşleme Aşaması: Beyne giden bilginin işlenmesi sürecidir ve üç aşamada tamamlanır. Bu aşamalar sıraya koyma, soyutlama ve organizasyondur. Özel öğrenme güçlüğünde bu aşamaların birinde ya da tümünde sorun yaşanabilir.

3. Bellek-Depolama Aşaması: Gelen bilgi beyinde işlendikten sonra kullanılmak üzere bellekte depolanır. Özel öğrenme güçlüğünde kısa süreli, uzun süreli ve işleyen bellek ile ilgili sorun yaşanabilir.

4. Çıktı Aşaması: Beynin bilgiyi mesaj olarak hücrelere, kaslara, dil ya da motor etkinlik alanlarına göndermesi sürecidir. Öğrenilen bilgiler konuşma, yazma, çizim, jest ve mimikler yolu ile ifade edilirler. Özel öğrenme güçlüğünde bu alanlardan birinde ya da birkaçında güçlük yaşanabilmektedir.

Özel öğrenme güçlüğünde okul öncesi dönemden itibaren dil, algı, kavram, motor-koordinasyon, bellek, dikkat-konsantrasyon, sıralama, organizasyon, duygusal-sosyal alanlarda güçlükler görülebilmektedir.

Dil Alanı: Özel öğrenme güçlüğünde hızlı verilen işitsel uyarıyı işleme ve ayırt etmede sorun yaşanmaktadır. Bu durum okuma güçlüğü yaşanmasının nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerde konuşmanın gecikmesi, sözcük dağarcığının yaşa uygun olmaması dikkat çekicidir. Bu bireyler sözcük bulmada, bilinen objeleri, eylem sözcüklerini isimlendirmede, ses ya da hecelerin ardışıklığını (şeftali-feştali vb.) öğrenmede, sözcükleri doğru telaffuz (para-pala vb.) etmede, basit kafiyeli sözcükleri (taç-maç vb.) öğrenmede zorlanır. Hikâye anlatmaya veya dinlemeye ilgi duymaz. Sesler ile ses sembolleri arasındaki bağlantıları öğrenmesi yavaştır. Sözcüklerdeki benzeşen sesleri (kız-kıs, mal-nal, kar-gar vb.) algılayamaz. Bir sözcüğü seslerini ya da hecelerini (m-s-a, kel-i-me vb.) yanlış ayırır. Kısa bir süre önce öğrendiği bir sözcüğü tanıyamaz ya da okuduğu bir sözcüğü daha sonra gördüğünde tanımakta güçlük çeker. Yaşıtlarına oranla daha fazla okuma hatası yapar, okuma hızı düşüktür ve yüksek sesle okumaktan kaçınır. Bir metni okurken, satır, sözcük, hece, ses atlar, okuduğunu tekrar okur ve okuduğu yeri kaybeder. Okurken ya da yazarken bazı sesleri, (b-d-p, m-n, f-v vb.) karıştırır. Gördüğü ses sembolü, sayı ya da sözcükleri (15-51, 6-9, b-d, ve-ev, ne-en vb.) ters okur ve yazar. Yazarken sözcüklerdeki seslerin sırasını (elma-empla vb.) karıştırır. Bir yazılı metinde aynı sözcüğü farklı biçimlerde yazar. Yeni sözcükleri öğrenmede zorlanır. Dili hızlı bir şekilde işleme (ne söylendiğini, ne istendiğini anlayamama gibi) sorun yaşar. Okuduğunu ve dinlediğini anlamada, düşüncelerini düzgün cümleler kurarak ve yazarak ifade etmede güçlük yaşaması nedeniyle okuma, yazma ve kompozisyon ödevlerini yapmada isteksizdir. Ders esnasında not tutma ve tahtada yazılanları vb. defterine geçirmede zorlanır.

Algısal Alan: Özel öğrenme güçlüğü olan bireyde eşleştirme (benzerlik, farklılık), sınıflandırma (boyut, renk ve şekillerine göre objeleri sınıflama) ve sıralama (büyükten küçüğe sıralama vb.), sözel yönergeleri karıştırma, uyarınları sınıflandırma, gruplandırma, sıralama, mekanı algılama güçlükleri ile yön karıştırma (kitabı ters tutma, ayakkabıları ters giyme) güçlükleri vardır.

Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerde görsel ve işitsel algı sorunları (ayırmaştırma, figür-zemin, hafıza alanlarında), dokunsal algı sorunları (dokunarak ayırmaştırma ve tanımda güçlük çekme) ve kinestetik algı sorunları (dans, ip atlama gibi aktivitelerde zorlanma, mekânsal algı güçlükleri, mekânda yönelme, pozisyonu algılamada zorluk çekme, yön bulmakta zorlanma) görülmektedir.

Kavramsal Alan: Özel öğrenme güçlüğünde görsel uyarınları işleme ve ayırt etmede sorun yaşandığından ses sembolü, renk, sayı ve geometrik şekilleri öğrenme ve ayırt etme güçleşmektedir. Bu güçlüğe sahip bireyler, zaman, mekân ve yön kavramlarını öğrenmede yaşına uygun oyunları anlamada zorlanırlar. Akıl yürütme ve sorun çözmeye güçlük çeker, yeni becerileri yavaş öğrenirler. Basit matematik işlemleri yaparken kâğıt ve kaleme ya da parmak hesabına gereksinim duyar, sayıların ardışıklığını, matematik sembollerini (+, x gibi) karıştırırlar. Çarpım tablosunu öğrenmede, matematik terimlerini ve kavramlarını anlamada, sınıf ve yaş düzeyine uygun matematik problemlerini çözmeye zorlanırlar.

Motor-Koordinasyon Alanı: Özel öğrenme güçlüğünde okuma yazma gibi becerilerin yanı sıra ince motor beceriler, denge ve motor-koordinasyonla ilgili çeşitli sorunlar görülmektedir. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler tekrarlandıkça otomatikleşmesi öngörülen motor becerilerde sorun yaşarlar. El tercihinde gecikir (sağ ve sol eli karışık kullanmak), yap boz, küpler, lego gibi oyuncaklarla oynamada zorlanırlar. Kalemi hatalı tutar, şekillerin çizimine yanlış yönden başlar, geometrik şekillerin çiziminde (modelden bakarak doğru kopya etme) güçlük yaşarlar.

İnce motor becerilerin yanı sıra kaba motor becerilerde ve koordinasyonda (ritmik hareket etmek, el çırpma, merdiven inip-çıkma, sek sek oynamak, zıplama, top atma-yakalama, ip atlamak ve bisiklet sürme vb.) sorunlar yaşarlar. Bu bireylerin kazaya yatkın ve sakar (takılmak, sendelemek, düşme, devirmek, düşürme vb.) oluşları dikkat

çekicidir. El yazıları bozuktur. Sağ ve solu karıştırırlar. Ayakkabı, kravat bağlamada, daha küçük yaşlarda düğme iliklemede ve yardımsız giyinmede zorlanırlar. Ardışık hareketler gerektiren takım sporlarında başarısızdırlar.

Bellek Alanı: Gelen bilgi beyinde kaydedilir, anlaşılır, yorumlanır ve daha sonra kullanılmak üzere bellekte kullanılır. Özel öğrenme güçlüğünde kısa süreli, uzun süreli ve işleyen bellek ile ilgili güçlükler yaşanır. Özel öğrenme güçlüğü olan birey; şiirleri, şarkıları, çevresindeki kişilerin isimlerini, işittiklerini, gördüklerini ve bunların sırasını, sürekli tekrarlanan işleri yapmayı hatırlamada güçlük çeker (yemekten önce elini yıkamayı unutma, günler, aylar, sayılar ve alfabenin ardışıklığını hatırlayamama gibi). Yeni öğrendiği bilgiyi hatırlamada ve sırasıyla anlatmada zorlanır. Okul araç-gereçlerini sıkça kaybeder ya da okulda unuttur.

Dikkat-Konsantrasyon Alanı: Dikkat dağınıklığı algıda bozukluğa neden olabilir ya da algı bozuksa dikkat dağılıbilir. Bireyin algıladığı uyarıcıya tepki göstermesi için dikkatini ona yöneltebilmesi gerekir. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler sözlü yönergeleri dinlemede, izlemede zorlanır. Dikkatini bir noktaya odaklamakta güçlük çeker, dikkat süresi kısadır. Okurken, yazarken de dikkat problemi yaşar.

Sıralama-Organizasyon Alanı: Özel öğrenme güçlüğü olan birey haftanın günlerini, ayların, mevsimlerin, sayıların, alfabenin harf sırasını karıştırır. Ayrıca belirli bir sıra içinde yapılması ya da bilinmesi gereken şeylerin sırasını karıştırır, dinlediği, okuduğu bir öyküyü anlatması istendiğinde öykünün başını sonunu karıştırır, sözlü ya da yazılı olarak düşüncelerini sırayla ifade etmekte güçlük çeker, sıralı çizimlerde ardışıklığı sürdürmez.

Özel öğrenme güçlüğü olan birey, her zaman yaptığı işleri yerine getirmede, bir işe başlamada ve bitirmede zorlanır. Araç-gereçlerini temiz, düzenli bir şekilde korumada, ödevlerini ve projelerini planlamada, yaptığı işleri kontrol etmede güçlük çeker. Düşüncelerini düzenlemede ve düzgün bir sırada ifade etmede de zorlanır. Bu bireyler verimli ders çalışma konusunda akranlarına oranla daha fazla sıkıntı yaşayabilirler.

davranabilir, arkadaş edinmede güçlüğü olabilir. Arkadaşları tarafından kolay yönlendirilebilir. Jest ve mimikleri anlamada güçlük yaşadığından (kızgınlık ifadesini anlayamamak vb.) iletişimde, duygularının kontrolünde zorlanır, aşırı tepki gösterebilir, düşünmeden harekete geçebilir. Değişikliklere zor uyum sağlar. Duygulanımları sık değişir, benlik saygısı düşüktür ve kendisine güveni azdır. Öğrenmeyle ilgili çok sayıda travmatik yaşantıları vardır. Enuresis, enkopresis, karın ağrısı, okul reddi, okuldan kaçma gibi sekonder davranış bozuklukları görülür.

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler öğrenme için gerekli olan bilişsel strateji geliştirebilme güçlüğü yaşayabilirler. Akademik alanlarda yetersizlikleri vardır. Ancak bu bireyler tüm belirtileri taşımayabilir ve/veya bu belirtileri farklı yoğunlukta gösterebilirler.

Güçlü Oldukları Alanlar: Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin akademik becerileri aynı yaş ve zekâ seviyesindeki akranlarından daha düşük bir düzeyde olmasına rağmen güçlü, yetenekli oldukları alanlar da bulunmaktadır. Bu bireyler meraklı ve çevrelerine karşı ilgili olabilir, ilgi duydukları alanlarda daha kolay kavrayabilirler. Sözcükler yerine resimlerle düşünebilirler. Sezgisel yolla problem çözme becerileri ve hayal güçleri gelişmiş olabilir. Yaratıcıdır. Pratik çözüm yolları bulabilirler. Bir matematik sorusunu kâğıt kalem kullanmadan zihinden çözebilirler. Bir makineyi kılavuzu okuyup çalıştırmak yerine bir bakışta anlayıp çalıştırabilir ve icatlar yapabilirler.

PROGRAMIN DÜZEYİ

Program, zekâsı normal ya da normalin üstünde olmasına rağmen okuma-yazma veya matematik becerilerde yaşıtlarına ve zekâsına oranla düşük başarı gösteren özel öğrenme güçlüğü olan her yaştaki bireyin genel özellikleri dikkate alınarak gelişimsel yaklaşımla hazırlanmıştır.

PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI

Program ile bireylerin;

1. Öğrenmeye hazırlık becerilerini geliştirmeleri,
2. Okuma-yazmaya hazırlık ve okuma-yazma temel becerilerini geliştirmeleri,
3. Matematikle ilgili temel beceri ve kavramları günlük yaşamda kullanmaları,
4. Sorun çözme, akıl yürütme, kıyas yapabilme ve analitik düşünme becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir.

PROGRAM İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Modüllerde yer alan kazanımlar, özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin destek eğitim programında yer alan genel amaçlara ulaşmasını sağlayıcı nitelikte belirlenmiştir.
2. Programı oluşturan modüller ve kazanımlar bireylerin yaşadığı güçlükler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Bireyin ihtiyaçlarına göre aynı anda birden fazla modülden kazanımlar bireysel eğitim programına dâhil edilebilir.
3. Programda yer alan modüller arasında bir aşamalık ve birbirinin ön koşulu olma durumu söz konusu değildir. Modüller arasındaki geçişler, birey için önerilen modülde yer alan kazanımlardaki yeterlilik düzeyi bireysel gelişim raporu da dikkate alınarak yapılır.
4. Programın modüllerinde yer alan kazanımların gerçekleştirilmesi için öğrenme ve öğretme sürecinde modülde belirtilen gerekli araç-gereç ve donanımlar sağlanmalıdır.
5. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin başka bir yetersizliği olması hâlinde, sahip olduğu diğer yetersizlik alanına ait programlardan birey için uygun olan modüller belirlenerek bireysel eğitim programına dâhil edilmelidir.
6. Bireyin eğitim planı doğrultusunda bağlı olduğu rehberlik ve araştırma merkezi, varsa devam ettiği okul ya da kurum ve diğer ilgili kuruluşlarla iş birliği yapılmalıdır. Bireyin eğitim planı, yapılacak çalışmalar, öneriler konusunda varsa devam ettiği kurum/okul personeli (sınıf öğretmeni, rehber öğretmen, özel eğitim öğretmeni, branş öğretmeni, kurum psikoloğu, okul öncesi öğretmeni vb.) ile görüş alışverişi yapılarak bireyin gelişimi desteklenmelidir. Bireyin destek eğitim sürecinin sonunda devam ettiği kurum tarafından hazırlanan gelişim raporu ve ekinde birey kazanımlarının günlük yaşama geçişini ve kalıcılığını sağlayacak öneriler, bağlı olduğu rehberlik ve araştırma merkezinin yanı sıra bireyin ailesine, 2828 sayılı yasa ile devlet koruması altında

bulunan bireyin yasal vasi statüsünde olan kuruma, varsa devam ettiği okulun rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletilmelidir.

7. Özel öğrenme güçlüğü olan bireye, yaşadığı güçlüklerin zekâsı ile ilgili bir problem olmadığı, farklı öğrendiği, öğrenme için daha fazla zaman ayırması ve çaba göstermesi gerektiği uygun bir dille anlatılmalıdır. Bu şekilde birey eğitim sürecinde belirlenen hedeflere ulaşmak için etkin katılım gösterecektir.
8. Destek eğitim alan bireyin eğitim sürecinde edindiği kazanımların sosyal yaşama geçişinin ve yaşantı zenginliğinin sağlanması için çevresi ile iletişimde bulunacağı oyun, drama, tiyatro, gezi, spor vb. etkinliklere bireysel eğitim programı içinde yer verilmelidir.
9. Özel öğrenme güçlüğü yaşayan bireylerle çalışılırken verilen yönergeler açık ve anlaşılır biçimde olmalı, etkinlik süresince bireyin yönergeye uygun davranmasına yönelik gerekli destek sağlanmalıdır. Kurallar ve beklentiler net ve açık bir şekilde oluşturulmalıdır. Kurallar oluşturulurken olumlu ifadeler kullanılmalıdır. Ayrıca kurallar sık sık hatırlatılmalıdır. Kuralların bozulması durumunda karşılaşılabilecek sonuçlar ifade edilmelidir.
10. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler için öğrenimleri sırasında belirlenen hedeflere ulaşmaları ve başarı duygusunu yaşamaları önemlidir. Etkinlikler, eğitim araç ve gereçleri bireyin gelişim özelliğine ve ilgisine uygun olarak kolaydan zora, resimden yazıya doğru hazırlanmalıdır. Etkinliklere başlarken bireyin dikkatini toplamaya yönelik giriş yapılmalıdır. Eğitim sırasında hangi konuların işleneceği bireye açıklanmalı, etkinlikler arasında kısa molalar verilecek şekilde plan yapılmalıdır. Bireylerin olumlu davranışları pekiştirilmeli, motivasyonlarını ve ilgilerini desteklemek amacıyla yaş ve düzeylerine uygun pekiştiriciler verilmelidir. Etkinliklerin süresi bireyin özellikleri dikkate alınarak ayarlanmalıdır.
11. Etkinlik süresince bireyin herhangi bir tepki vermeden önce düşünmesi sağlanmalı, bireyin kendisinin kullanabileceği stratejiler geliştirerek kendine yeterli ve bağımsız çalışabilmesi desteklenmelidir. Örneğin; okuduğunu anlamayı artırmak için kendi kendini sorgulama tekniği bireye öğretilir. Bunun için bireyin kendisine “Bu metne neden çalışıyorum?”, “Metnin ana fikri ne?” gibi sorular sorarak nasıl daha fazla bilgi edinebileceğini araştırması sağlanabilir. Ayrıca bireylerin kendi hatalarını kendilerinin bulmasına olanak verilmelidir.

12. Programı uygulayan personel tarafından destek eğitim programı kapsamında uzman desteği alınabilir. Gerektiğinde psikiyatrist, dil ve konuşma terapisti, fizyoterapist ve aile terapisti ile işbirliği yapılabilir.

PROGRAMIN YAPISI

Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı hedeflenen amaçlara ulaşmayı sağlayacak çeşitli modüller ve bu modüllere yönelik kazanımlardan oluşmaktadır. Her bir modülde bireylerde ulaşılmaması beklenen kazanımlar, içeriği, açıklamalar ve ölçme değerlendirme bölümleri yer almaktadır. Modüller bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama ve uygulamaya imkân sağlayacak şekilde, kendi içerisinde bütünlüğü olan ve birbirini işlevsel olarak tamamlayacak yapıda hazırlanmıştır.

Modüllerde yer alan kazanımlar bireye kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlardan oluşmaktadır. Modüller uygulayıcıya rehber olabilmesinin yanında eğitim kurumlarının uygulayacağı eğitime de bir standart getirdiği gibi ölçme değerlendirme sürecini de kolaylaştırmaktadır.

Modüller ve Süreleri

Program “Öğrenmeye Hazırlık, Okuma Yazma ve Matematik” olmak üzere üç modülden oluşmaktadır.

MODÜLÜN ADI	SÜRESİ
Öğrenmeye Hazırlık	300 ders saati
Okuma Yazma	250 ders saati
Matematik	200 ders saati

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

Programın amacına uygun olarak yürütülebilmesi için öğrenme ve öğretme sürecinin etkili olarak kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Öğrenme ve öğretme süreci planlanırken bireyin performans düzeyi, özellikleri ile öğrenme biçimleri dikkate alınmalıdır.

- Destek eğitim için kullanılan sürenin sonunda belirlenen hedefe ulaşılabilmesi için zaman kullanımı en doğru şekilde planlanmalıdır.
- Öğrenme ve öğretme sürecinde uygun strateji, yöntem, araç-gereç ve materyaller seçilmelidir.
- Programda yer alan etkinliklerin, somuttan soyuta, resimden yazıya, kolaydan zora doğru aşamalı olarak hazırlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilmelidir.
- Çalışmalarda kullanılan dilin ve uygulanan etkinliklerin bireyin yaşına ve özelliklerine uygun olmasına özen gösterilmelidir.
- Günlük yaşamda bireylerin etkili iletişim kurabilmeleri ve iletişim stratejilerini kullanabilmeleri için uygun ortamlar hazırlanmalı ve etkinliklerle çeşitlendirilmelidir.

A. Destek Eğitim Programı Bireyselleştirilmiş Eğitim Programına Nasıl Kaynaklık Eder?

Özel öğrenme güçlüğü olan birey için BEP geliştirme birimince hazırlanacak Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları, gelişim basamakları göz önüne alınarak hazırlanmış olan Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı'na dayalı olarak oluşturulacaktır. BEP hazırlanırken bireyin güçlük yaşadığı alanlar ile akademik performansı belirlenmelidir. Performans alınırken esas olan, programda belirtilen kazanımların hangilerini yapabildiğidir. Bireyin gerçekleştiremediği kazanımlar, verilecek eğitim için yol gösterecektir. Bu amaçla Ölçme ve Değerlendirme bölümünde örneği verilen Kaba Değerlendirme Formu kullanılarak bireyin programın hangi düzeyinde performans gösterdiği tespit edilebilir.

Modüller içerisinde yer alan kazanımlar, aynı zamanda gelişim basamaklarına ve bireyin yetersizlik türünde ulaşabileceği olası maksimum düzey göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. BEP içerisinde yer alacak uzun dönemli hedefler ve buna bağlı kısa dönemli hedefler, bireyin yetersiz olduğu kazanımlardan öncelik sırasına göre belirlenecektir. Verilecek eğitim etkinliği sonunda ilerlemeyi ölçmek için yapılacak değerlendirme süreci, yine programa dayalı olarak gerçekleştirilecek olup bireyin BEP'inde yer alan kazanımlarla sınırlı olacaktır. "Ölçme ve Değerlendirme" bölümünde örneği verilen Performans Kayıt Tablosu kullanılarak bireyin ay içerisindeki kazanımları

net olarak görülecektir. Bu performans tablolarında bireyin gelişim düzeyine temel teşkil eden basamaklar tanımlanmış olup gerekli olduğunda bu basamaklara ait alt hedefler oluşturulabilir.

Modül içerikleri hem performans alımında hem de değerlendirmede kontrol listesi olarak kullanılabilir şekilde hazırlanmış olup uygulamacının günlük çalışma planlamasında görülecektir. Yıl sonunda toplam ilerlemeyi görmek ve rehberlik ve araştırma merkezine bireyin geldiği düzeyi bildirmek için “Ölçme ve Değerlendirme” bölümünde verilmiş olan Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu kullanılacaktır.

Özel öğrenme güçlüğü tanısının haricinde bireyin başka yetersizliği olması durumunda diğer yetersizliğin belirtileri, özellikleri ve bireyin bu yetersizliğe yönelik ihtiyaçları dikkate alınarak BEP hazırlanmalı, BEP hazırlama aşamasında bu engele yönelik destek eğitim programlarından bireyin ihtiyacına uygun kazanımlara yer verilmelidir.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Nedir?

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim vb.) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi vb.) ve destek hizmetlerden (destek eğitim odası, sınıf içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların iş birliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Öğeleri Nelerdir?

- **Bireyin o andaki eğitsel işlevde bulunma veya performans düzeyi**

Ayrıntılı değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan, bireyin yapabildikleri ve yapamadıklarının betimlenmesidir.

İlerlemelerin görülebilmesi için performans düzeyinin betimlenmesi son derece önemlidir. Çünkü bu betimlemeler değerlendirme sonuçlarının açık ve anlaşılır

olmasını ayrıca bireyin belirli gereksinimlerini tanımlamayı ve öncelik sırasına dizmeyi sağlar.

- **Eğitsel performans düzeyi, bulunduğu gelişim evresi ve yaş gibi faktörler dikkate alınarak belirlenen bir yılın sonunda gerçekleştirilecek uzun dönemli amaçlar**

Uzun dönemli amaç; bireyin bir öğretim dönemi ya da bir öğretim yılı sonunda gerçekleştirilmesi istenen davranışlardır. Yıllık amaçlar da denilebilir. Uzun dönemli amaç seçiminde; bireyin önceki başarısı, bireyin var olan performans düzeyi, bireyin tercihleri, seçilen amaçların uygulanabilirliği, bireyin öncelikli gereksinimleri, amaçların kazanımı için ayrılan zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Uzun dönemli amaçlar;

- a) Bireyin var olan performans düzeyi ile ilgili olmalı,
- b) Uzun dönemli amaç açıkça tanımlanmalı,
- c) Uzun dönemli amaçlar ölçülebilir olmalı,
- ç) Anlamlı olmalı,
- d) Kısa dönemli amaçları kapsamalıdır.

- **Uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayacak kısa dönemli amaçlar**

Bireyin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli amaç arasında kalan ve daha kısa sürede gerçekleştirilen amaçlardır. Kısa dönemli amaç ifadelerinde birey, beklenen davranışın tanımlanması, davranışın koşullarının belirlenmesi (sözel istekler ya da yönergeler, yazılı istekler ya da yönergeler, araç-gereçler, gereksinim duyulan yardım düzeyi, çevresel ortam ve uyarlamalar) öğelerine yer verilmelidir.

- **Bireye sağlanabilecek özel eğitim ve destek hizmetleri**
- **Bireye sunulacak olan hizmetlerin ne zaman başlayacağı, devam edeceği ve biteceği süreyi, değerlendirme zamanlarını belirten bir zaman çizelgesi**
- **Bireye sunulacak hizmetlerden sorumlu olan kişiler**
- **BEP'in objektif ölçütlere dayalı olarak hangi araçlarla ve nasıl değerlendirileceğinin belirtilmesi**

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları Nasıl ve Kimler Tarafından Geliştirilir?

BEP'in geliştirilmesi için bireyi farklı alanlarda değerlendirecek, onun normal, özel ve destek hizmetlerden en üst düzeyde yararlanmasını sağlayıp kararları alacak bir ekip oluşturulur. Bu ekipte, kurum yöneticisi, özel eğitim öğretmeni, sınıf öğretmeni, kurum psikoloğu veya rehber öğretmeni, ihtiyaca göre dil ve konuşma terapisti, odyolog, fizyoterapist, sosyal çalışmacı, tıp ve sağlık personeli gibi farklı uzmanlar bulunur. BEP ekibinin anahtar üyesi bireyin ailesidir. BEP toplantılarına duruma göre bireyin kendisi de katılabilir.

B. Öğretim Yöntem, Teknik ve Yaklaşımları

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler öğrenirken daha farklı tekniklere gereksinim duyarlar. Öğretim programlarında çoklu duyuya dayalı öğretim tekniklerinin kullanılması gerekmektedir. Aşağıda yer alan tekniklerin hepsi öğretim programının içinde yer almalıdır.

Anlatım (Sunuş): Anlatım yöntemi, sözlü anlatım gerektiren bütün eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Bu yöntem bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında etkilidir. Ayrıca aynı anda çok sayıda kişiye hitap edilebilmesi nedeniyle avantajlıdır. Ancak bu yöntem daha çok işitme organına hitap ettiğinden tek başına yetersizdir. Bu yöntemin etkili olabilmesi için diğer bütün metotlarla birlikte kullanılmalıdır.

Soru-Cevap: Soru-cevap yöntemi, başka yöntemlerin içinde kullanılan soru-cevap tekniğinden ayrı olarak dersin baştan sona soru-cevap şeklinde işlenmesidir. Soru-cevap yönteminin uygulaması genellikle tartışma ve yoklama (sınav) şeklinde olmaktadır. Burada diyalogdan ziyade, çok kişi arasında belli bir konuda sistemli bir fikir alışverişi söz konusudur. Soru-cevap yöntemi bireyin dinleme ve fikir üretme becerisini geliştirir, hatırlama, yargılama, değerlendirme, karar verme ve yaratıcı düşünmesini sağlar. Bireyi güdüler ve sosyalleştirir.

Tartışma: Tartışma, iki veya daha çok kişinin karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, eleştirerek, gerektiğinde sorular sorarak herhangi bir konuyu incelemesine dayanan bir öğretim yöntemidir. Bu yöntem bireye nasıl tartışılacağını öğretir. Bireyin eleştiri yapma ve karşıt düşünceleri hoşgörü ile karşılama yeteneklerini geliştirir. Birey

kendini kontrol etmeyi ve disiplinli davranmayı öğrenir. Bireye konuyu çözümleme, kavrama, yorumlama ve problem çözmede yardımcı olur.

Problem Çözme: Bireyin aktif olarak katıldığı, bilgi ve duygusal öğrenmenin bir arada olduğu bir öğretim yöntemidir. Problem çözme yönteminde öncelikle problem tespit edilmeli, problemi iyice anlama, sınırlandırma ve tanımlama yapılmalı, problemin kaynağı olan ve problemi etkileyen faktörler tespit edilmeli ve probleme yönelik çözüm yolları geliştirilmelidir. Bu yöntem ile birey akıl yürütme, karar verme, sebep-sonuç ilişkisi kurma, yardımlaşma ve başkalarının görüşlerinden faydalanmayı öğrenir. Ayrıca birey planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı, kendine güven ve sorumluluk duygusu kazanır.

Gezi-Gözlem: Eğitim-öğretimde gözlem, varlık ve olayların kendi tabii ortamlarında plânlı ve amaçlı olarak incelenmesi demektir. Bunun yanında gözlem, sınıfa bazı nesnelere getirilerek sınıflarda da yapılabilir. Gözlem yönteminde bireyin birçok duyu organı devreye sokulduğu için öğrenilen bilgilerin kalıcılık oranı yüksektir.

Laboratuvar (Deney): Bireyin bilgilerini gözlem ve deneyler yaparak kazandığı, teorik bilgileri pratik olarak uyguladığı bir yöntemdir. Bu yöntem araştırmayı teşvik ederek bireyin analiz, sentez ve gözlem becerilerini artırır. Birçok duyuya hitap etmesi nedeniyle öğrenilenlerin unutulmaması ve gerektiğinde kullanılabilmesini kolaylaştırır.

Örnek Olay İncelemesi: Bu yöntemde bir olay sözel olarak veya resim, film gibi tekniklerle sınıfa getirilir. Bireyler bu olayın nedenlerini, gelişimini ve mümkün sonuçlarını ortaya koyup tartışır. Bilgi ve tecrübelerini burada uygulamaya koyarlar. Bu yöntem bireyin soyut düşüncelerini uygulamaya dönüştürme, bağımsız düşünme, fikir üretme ve tartışma becerilerini geliştirir.

Drama: Drama yöntemi sosyal hayat içinde ortaya çıkabilecek çeşitli durumları, bireylerin oyuncu olarak katıldıkları çeşitli sahneler içinde ortaya koymasınıdır. Bireye hangi durumlarda nasıl davranılması gerektiğini yaşayarak öğreten bir yöntemdir. Bireyin problem çözme, dinleme, anlama, akıcı konuşma ve iletişim kurma yeteneğini geliştirir. Yaratıcılığını ve ifade becerisini artırır.

Beyin Fırtınası: Bir konuya çözüm getirmek, karar vermek ve fikir üretmek için kullanılan yaratıcı bir tekniktir. Bu teknikte öncelikle sorunun ne olduğu belirlenmeli ve etkinlik zamanı sınırlandırılmalıdır. Etkinlik sona erdiğinde analiz ve değerlendirme yapılmalıdır.

Gösteri: İzleyici grubun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da genel ilkeleri açıklamak için başvurulan tekniktir. Bu tekniği uygulamak için etkin hazırlık gerekir. Bu tekniği kullanırken bilinmeyen terimlerin kullanılmasından kaçınılmalı ve bireylerde merak uyandıracak sorular sorulmalıdır.

Rol Oynama: Bireyin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan tekniktir. Rol oynama bireye, insan ilişkileri konusunda daha çok bilgi, beceri ve anlayış kazandırmayı öngören ve oyun (drama) tekniklerinden yararlanma temeline dayalı deneysel bir eğitim tekniğidir.

Benzetim: Sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp üzerinde eğitici çalışma yapmalarına olanak sağlayan bir tekniktir. Benzetim tekniğinin uygulanmasında öğrencilerin iç görüleri gerçektir ancak eğitimci tarafından ortaya konan durum ya da olay yapaydır. Bu teknikle bireyin analiz ve sentez yapabilme, iletişim kurabilme becerileri geliştirilir.

Bireyselleştirilmiş Öğretim: Bireyler arasındaki bireysel farklılığın giderilmesi, her öğrencinin öğrenme hızına uygun düşecek bir öğretim yapılması, öğretimin bireyselleştirilmesi ile mümkündür. Bireysel öğretim tekniğinde öğretim, öğrenci merkezlidir. Bu teknik bireylerin öğretim etkinliğine aktif olarak katılma, nasıl öğreneceklerini kararlaştırma vb. sorumlulukları yüklenmelerini gerektirmektedir.

Aktif Öğretim: Bireyin öğrenme sürecine doğrudan ve etkin olarak katılmasıdır. Aktif öğrenmede öğrenilenler tartışılır, hipotezler oluşturulur, inceleme ve araştırmalar yapılır. Bireye öğrenme sürecinin her aşamasında karar verme fırsatı tanınır. Birey kendi zaman planını yapar, istediği öğrenme amaçları ve etkinliklerini seçer, kendi gelişimlerini ölçer, kendi hatalarını ve başarılarını belirler.

Bilgisayar Destekli Öğretim: Bilgisayarın bir dersin öğretiminde araç olarak kullanılmasıdır. Bilgisayar destekli öğretim sürecinde tekrar ve alıştırma, birebir öğretim, benzetim, problem çözme, eğitsel oyun gibi çeşitli amaçlarla kullanılabilir. Bilgisayar destekli öğretim öğrenciye geliştirdiği düşünme becerilerini kullanma fırsatı sunar. Uygun öğretim programları sayesinde birey kendi hızına göre çalışır ve istediği kadar tekrar yapma imkânına kavuşur.

Çoklu Duyuya Dayalı Öğretim: Görme, işitme, dokunma, koklama ve tat alma duyularının iki ya da daha fazlasının bir becerinin öğretilmesinde bir arada kullanılmasıdır. Özellikle görme ve işitme duyusu ikilisinin diğer duyularla desteklenmesi, öğretimin

etkinliğini artırmaktadır. Bilişsel süreçleri geliştirmede yer alan etkinliklerin bazıları çoklu duyuya dayalı öğretimde de bulunmaktadır. Çoklu duyuya dayalı öğretimde ağırlık akademik konularla ilgili hazırlanmış araç-gereç üzerinde yoğunlaşmaktadır. Çok duyulu öğretim yaklaşımında çocuğun öğrenme problemlerinin düzeltilmesi için gerekli olan bilişsel süreçlerin geliştirilmesi sırasında diğer duyu organları da işe koşulmaktadır.

C. Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi

Eğitim ortamı, bireyin etkileşimde bulunduğu ve öğretme-öğrenme etkinliklerinin meydana geldiği çevredir. Psikolojik, sosyal ve fiziksel boyutları olan bu çevrenin, eğitim etkinliklerine uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Eğitim ortamlarına ilişkin uygulamaların yeterli düzeyde bilinmesi ve amaca uygun olarak düzenlenmesi, eğitim için en temel koşullardandır.

Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı'ndaki "Öğrenmeye Hazırlık", "Okuma Yazma" ve "Matematik" modüllerinde belirlenmiş kazanımların gerçekleştirebilmesi için ortamın fiziki özelliklerinin (birey sayısı, ışık, hava, ses, gürültü, görünüm vb.) çok yönlü iletişim sağlayacak biçimde düzenlenmesi gerekir.

Modüllerde kullanılacak araç ve gereçler aşağıda verilmiştir.

Oyuncaklar: Yapılandırılmış kutu oyunları (hafıza kartları, kıзма birader, bil bakalım kim, bil bakalım nerede vb.), yap bozlar, legolar, dikkat yoğunlaştırıcı hareketli oyuncaklar, dart, kovalar, mikado, içe geçmiş halkalar, kum havuzu, su havuzu, plastik meyveler, hayvan taşıt ve mutfak araç-gereç maketleri, yapı inşa oyuncakları, delikli tahta, takma çıkarma tahta araç-gereçler, top, küp, tahta labirent, sesli oyuncaklar, tak-çıkarma oyuncakları, boncuklu labirent

Müzik Aletleri: Zil, davul, def, flüt, piyano, org, (orff aletleri) ritim çubukları

Akademik Becerileri Destekleyecek Malzemeler: Geometrik şekiller, çivi tahtası (geobord), bloklar (birlik, onluk, yüzük sayma ve işlem blokları), üç boyutlu harfler, sayılar, tangram, boncuk, fasulye, resimli kartlar, öykü kartları, ses CD'leri, atlas, harita, kroki, bilgisayar, konsol oyunları (Wii, play station, nintendo)

Kitaplar: Boyama kitapları, kavram kitapları

Diğer Malzemeler: Mandal, ip, boyalar, kutular, oyun hamurları, çeşitli kalınlıkta renkli kalem, kalem tutuşunu destekleyecek aparatlar, ayna, lastik, renkli fon kartonlar,

farklı boylarda kavanoz, kutu ve şişeler, renkli kumaşlardan kesilmiş şerit kurdeleler, zımpara kâğıtları gibi araç-gereçler kullanılabilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme, bireylerin belirli özelliklere sahip olup olmadığının, sahipse sahip oluş derecesinin belirlenerek sonuçların sembollerle ve sayı sembolleri ile ifade edilmesidir. Değerlendirme ise, ölçme sonuçlarını bir ölçütle kıyaslayarak ölçülen nitelik hakkında bir karara varma sürecidir.

Ölçme, bir betimleme (tanımlama) işlemidir. Değerlendirme ise, bir yargılama işlemidir ve ölçme sonucunun bir ölçütle karşılaştırılmasına dayanır.

Ölçme sonucunu amacımıza göre yorumlamak; tamamen, kısmen, yeterli, yetersiz şeklinde bazı hükümlere ulaşmak bir değerlendirmedir. Örneğin, bireyin bir dakikalık sürede kaç kelime okuduğunun saat tutarak tespit edilmesi ölçme işlemidir. Bireyin yaşı, zihinsel performansı, daha önce almış olduğu eğitimi göz önünde bulundurularak okuma becerisinin (akranlarının ortalama bir dakikada okuduğu kelime sayısına göre) geri, normal ya da ileri olduğu kararına varmak ise değerlendirmedir.

Ölçme ve değerlendirme iki kavramdır. Bu iki kavram öğretim süreci ile çok yakından ilgilidir. Değerlendirme, öğretim sürecinin son evresidir ve öğretim için gerekli olan bir etkinliktir.

Ölçmenin en az üç aşaması vardır:

- Ölçülecek bir niteliğin olması
- Niteliğin gözlenebilmesi
- Amaca uygun sayı ve sembollerle gösterilmesi

Eğitimin her alanında ölçme ve değerlendirme olmak zorundadır. Aksi takdirde eğitim sonucunda yeterli bilgi ve becerinin kazandırılıp kazandırılmadığı ya da ne kadar kazandırıldığı, uygulanan eğitim programının başarıya ulaşip ulaşmadığı belirlenemez.

Özel Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

Özel eğitime gereksinimi olan birey için ölçme ve değerlendirme; programın öncesinde, öğretim anında ve öğretim sonrasında sürekli olarak kullanılır.

Özel eğitimde ölçme ve değerlendirmenin amaçları şunlardır:

- Bireyin yeterli ve yetersiz olduğu alanları belirlemek
- Eğitim programları hazırlamak ve etkisini ölçmek
- Bireyin gelişimini her aşamada değerlendirmek
- Bireyin gelişimlerine yönelik geri bildirimde bulunmak
- Öğrenme güçlüklerini belirlemek
- Öğretimin ve öğretim araç-gereçlerinin etkinliğini belirlemek
- Gelecekteki öğrenme süreçlerini planlamaya yönelik veri sağlamak
- Bireyin bir konuyu öğrenmeye ne kadar hazırlıklı olduğunu belirlemek
- Bireyin programda belirtilen kazanımlara ulaşması aşamasındaki süreci takip etmek ve denetlemek
- Öğretim sonucunda bireyin ulaştığı en son düzeyi belirlemek.

Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı'ndaki ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır.

Her bir aşamada değerlendirmeye başlamadan önce bireyin fiziksel ihtiyaçları (yemek, tuvalet vb.) mutlaka giderilmelidir. Bireyin kişisel bilgileri ve yaşadığı güçlüklerle ilişkin bilgi alınmalıdır. Bireyin ailesi ile birlikte doğal iletişimlerini gözlemeye yönelik görüşme yapılmalıdır. Davranış İzleme Formu (Ek-1) bireyin davranışlarının tutarlılığının izlenmesi için anne-baba, öğretmen veya uygulayıcı tarafından doldurulmalıdır.

Bu aşamalara yönelik ayrıntılı açıklamalar aşağıda verilmiştir.

Kaba Değerlendirme

• Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitime ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve ilgili kazanımlar, aile ile iş birliği

içerisinde bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda, bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

- Kaba değerlendirme, Kaba Değerlendirme Formu ile yapılır.

- Kaba değerlendirme Formunda modülde bulunan tüm kazanımlar “Bildirimler” sütununa yazılmalıdır.

- Kaba değerlendirme yapılırken bireyin kazanımı hangi derecede yaptığına değil yapıp yapmadığı ya da bilip bilmediğine bakılmalıdır. Bireyin sorulara ya da yönergelere doğru cevabı “+” , yanlış ya da eksik cevabı “-” olarak Kaba Değerlendirme Formunun Evet/Hayır sütununa işaretlenmelidir.

- Formda bulunan “Açıklamalar” sütununa ise bireyden tepki alınmadığı takdirde aileden alınan bilgiler, değerlendirme yapılırken farklı bir yönerge kullanıldıysa kullanılan yönerge hakkında açıklamalar yazılmalıdır.

- Değerlendirme yapılacak ortam bireye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenmelidir.

- Değerlendirme yapılırken bireyin tüm tepkilerine uygulayıcının tepkisiz kalması gerekir. Ancak bireyin değerlendirme sürecinde kurallara uyması, göster denildiğinde göstermesi, söyle denildiğinde söylemesi, araçlara bakması, araçları dizmeye ve kaldırmaya yardım etmesi, çalışmaya uygun oturması ve uygun davranışlarda bulunması gibi olumlu davranışları pekiştirilmelidir.

- Değerlendirme süresince soru yönergeleri tutarlı bir şekilde verilmeli ve ses tonu pekiştirirken kullandığı ses tonundan ayırt edilmelidir.

Öğretim Öncesi Değerlendirme

- Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

- Öğretim amaçları; ölçülebilen, gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle değerlendirilmelidir.

- Ana yönergeler verilirken hangi yönlendirmeleri uygulayıcının sağlayacağı, değerlendirme yapılırken hangi kısıtlamaların etkili olduğu ve uygulanabilir araç-gereçler belirtilmelidir.

- Beceri ya da kavram birey tarafından kazanılacak ya da gerçekleştirilecek adımlara ayrılır ve sıralanır. Bu adımlar bireyin yeteneğine dayalı olarak çok küçük ya da büyük olabilir (kavram ve beceri analizleri).

- Ele alınan beceri, kavram ya da disiplin alanına ilişkin konunun analizi yapılırken küçük alt basamaklara ayrılmalı, önce yapılandan sonra yapılan veya sonra yapılandan önce yapılan vb. hangi yöntemle yapılacağı belirtilmelidir.

- Her bildirimle ilgili farklı araç-gereçler hazırlanmalıdır.

- Çalışma sırasında uyulması gereken kurallar belirtilmelidir.

- Öğretimi planlanmış olan davranışların daha önceden öğrenilmiş olup olmadığını saptamak amacıyla hazırlanmalıdır.

- Bildirim, ölçüt ve sorulardan oluşan bir form hazırlanmalıdır.

- Analizi yapılan becerinin ya da kavramın her basamağı ve varsa alt basamakları “Performans Kayıt Tablosu”nun “Bildirimler” bölümünü oluşturmalıdır.

- Bildirimler oluştuktan sonra ölçüt belirlenmelidir. Ölçüt, bildirimün asgari hangi düzeyde gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmelidir.

- Bildirimlerin belirlenen ölçüt düzeyinde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sorular ya da yönergeler hazırlanmalıdır.

- Değerlendirme yapılacak ortam bireye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenmelidir.

- Öğretmen veya uygulayıcı tarafından değerlendirme yapılırken bireyin tüm tepkilerine tepki verilmemesi gerekmektedir. Ancak bireyin; değerlendirme sürecinde kurallara uyma, göster denildiğinde gösterme, söyle denildiğinde söyleme, araçlara bakma, araçları dizme ve kaldırmaya yardım, uygun oturma gibi olumlu davranışları öğretmen veya uygulayıcı tarafından pekiştirilmelidir.

- Öğretmen veya uygulayıcı, değerlendirme süresince soru yönergelerini tutarlı bir şekilde vermeli ve ses tonunu pekiştirirken kullandığı ses tonundan ayırt etmelidir.

Öğretim Sürecini Değerlendirme

- Bireyin öğretim öncesi değerlendirmesi yapılan beceri, kavram ya da disiplinin hangi basamakta olduğunu belirleip öğretime başladıktan sonra izlenecek yol ve her ders saati öğretiminin sonunda bireyde görülen gelişmelerin ayrıntılı değerlendirilmesidir.

- Öğretim sürecini değerlendirme sonuçları, her ders saati sonunda Performans Kayıt Tablosunda yer alan “Öğretim Sürecini Değerlendirme” sütununa uygulayıcı tarafından işaretlenir.

- Bir aylık eğitim süresinin sonunda birey için Performans Kayıt Tablosu’nun alt kısmında yer alan “Aile Bilgilendirme” bölümüne, o ay içerisinde çalışılan kazanımın öğretimi ve kalıcılığının sağlanabilmesi için evde yapılacak tekrarlar ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.

- Performans Kayıt Tablosu’nda kazanımların gerçekleşme süresine bağlı olarak birden fazla kazanım da gösterilebilir. Bir ay içerisinde öğretimi yapılan kazanımların tamamı, o aya ait Performans Kayıt Tablosu’nda gösterilecektir.

- Performans Değerlendirme Tablosu’nun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı ise bireyin dosyasında saklanacaktır.

- Her aya ait Performans Kayıt Tablosu ile Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu’nun bir nüshası, veli tarafından bir sonraki inceleme için RAM’a gelindiğinde teslim edilecektir.

Son Değerlendirme

- Kavram becerisine yönelik seçilen kazanımlar için Performans Kayıt Tablosunda yer alan öğretim süreci değerlendirme basamakları gerçekleştiği (“+” ya da “B” olarak işaretlendiği) zaman farklı soru ve araç-gereçlerle ezbere yapılıp yapılmadığını değerlendirmek amacıyla Son Değerlendirme Formu hazırlanmalıdır.

- Son Değerlendirme Formunun üst kısmına destek eğitimi verilen bireyin adı soyadı ve değerlendirmenin hangi tarihte yapıldığı yazılır.

- Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- Son Değerlendirme Formundaki “Bildirimler” başlığı altındaki sütuna; Performans Kayıt Tablosu’nda alınan bildirimlerin aynısı, “Sorular/Yönerge” sütununun altına ise Performans Kayıt Tablosu’nda yer alan soru ve araç-gereçlerden farklı soru ve materyaller yazılacaktır.

- Son değerlendirme yapılırken, bireyin kazanımı hangi derecede yaptığına değil yapıp yapmadığına ya da bilip bilmediğine bakılacaktır.

- Son değerlendirme yapılırken bireyin tüm tepkilerine uygulayıcının tepkisiz kalması gerekir.

- Son değerlendirme sonucunda tüm alt basamaklar “+” ya da “B” olarak işaretlendiğinde kazanımın gerçekleştiğine, “-“ ya da “Sİ, MO veya FY” işaretlendiğinde ise kazanımın gerçekleşmediği ve öğretimin tekrar edilmesi gerektiğine karar verilir.

- Yapılan Son Değerlendirme Formu bireyin dosyasında saklanacaktır.

Öğretim Sonu (Dönem Sonu) Değerlendirme

- Öğretim sonu (dönem sonu) değerlendirme, Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu ile yapılır.

- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu; Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlardan hangilerinin bağımsız olarak gerçekleştiği, hangilerinin öğretiminin başlanmasına rağmen gerçekleşmediği (öğretimine devam edilmesi gerektiği) ve hangi kazanımların öğretimine başlanmadığının gösterildiği ve gerekçelerinin yazıldığı formdur.

- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu’nun üst kısmına destek eğitimi verilen bireyin adı soyadı, yaşı, eğitsel tanısı, öğretimin başlangıç ve bitiş tarihi yazılır.

- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu’ndaki “Kazanımlar” başlığı altındaki sütuna; Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun birey için öğretim süresince kazandırılmasını hedeflediği (BEP’e alınan) kazanımlar maddeler hâlinde işlenir.

- Kazanımın öğretimine hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde gerçekleşti ise “+”, sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

1. **Örnek** “Heceleri okur.” kazanımına birinci ayda başlanmış ve o ay içerisinde kazandırılmışsa birinci ayda ilgili kutucuğa “+” işareti konulur.

2. **Örnek** “Heceleri yazar.” kazanımına birinci ayda başlanmış ve iki aylık sürede kazandırılmışsa (birinci ve ikinci ayda çalışılmış ve ikinci ayda bitmiş ise) birinci aydaki ilgili kutucuğa “-”, ikinci aydaki ilgili kutucuğa “+” işareti konulur.

• Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca belirlenen öğretim sürecinde kazandırılması hedeflenen (BEP'e alınan) kazanımlardan öğretimine hiç başlanamamış olan kazanım(lar) varsa gerekçeleri ile Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu'ndaki **RAM Bilgilendirme** bölümüne ayrıntılı olarak yazılır.

1. **Örnek:** Süre yetersizliği nedeniyle "Tümceleri okur." kazanımına başlanılamamıştır.

2. **Örnek:** Ön koşul kazanım olan "Eldesiz toplama işlemi yapar." aşaması gerçekleşmediğinden "Toplama işlemi yaparak problem çözer." kazanımına geçilmemiştir.

• Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

1. **Örnek:** "Rakam yazar." kazanımı ile ilgili öğretimde; kazanımla ilgili alt basamaklardan "Rakamları şekline ve yazılış yönlerine uygun olarak havada parmakla yazar." ve "Rakamları şekline ve yazılış yönlerine uygun olarak sırada parmakla yazar." basamaklarını **bağımsız** olarak yapabilmekte, "Rakamları şekline ve yazılış yönlerine uygun olarak çöp, fasulye vb. araçlarla yazar." basamağını **sözel ipucu** ile yapabilmekte "Yazılı verilmiş rakamların üzerinden çizer." ve "Kesik çizgilerle verilmiş rakamların üzerinden çizer." basamaklarını **fiziksel yardım** ile yapabilmektedir. "Rakam yazar." kazanımı ile ilgili öğretime devam edilmesine gereksinim vardır.

• Öğretim süresi sonunda gerçekleştirilen kazanımlar hakkında "RAM Bilgilendirme" bölümüne ayrıca açıklama yapmaya gerek yoktur.

• Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu; öğretimi yapan uygulayıcı(lar) ve veli tarafından imzalanır. Öğretim süresi sonunda bireysel inceleme amacıyla rehberlik araştırma merkezine yeniden başvuru yapılırken Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu ve her aya ait Performans Kayıt Tablosu'nun bir nüshası veli tarafından RAM'a teslim edilir.

Ölçme ve değerlendirme için hazırlanan form örnekleri ekte sunulmuştur. Modüllere yönelik hazırlanan form örnekleri ve örneklerle ilgili gerekli açıklamalar her modülün içeriğinde yer alan "Ölçme ve Değerlendirme" bölümünde verilmiştir.

AİLE EĞİTİMİNİN PLANLANMASI VE AİLE İLE İŞ BİRLİĞİ

Bireyin eğitimi aile ortamında başlar, okulda ve çevrede devam eder. Ailenin en önemli görev ve sorumluluklarından biri, çocuklarının eğitimine en üst düzeyde katkı sağlamaktır. Ailelerin çocuklarına bilgi ve beceri öğretebilmeleri, ortaya çıkabilecek sorunlarla baş etmeleri, anne-baba-çocuk ilişkisini olumlu yönde geliştirebilmeleri, objektif değerlendirme yoluyla çocuğun potansiyelini ve sınırlılıklarını anlamaları için aile eğitimi önem kazanmaktadır. Ailelerin çocuklarının gelişimindeki sorumluluklarını yerine getirmeleri ve verilen eğitime yardımcı olmaları eğitimde hedeflenen davranışların kazandırılmasında oldukça gereklidir.

Özel öğrenme güçlüğü olan bireyin okul, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde verilen eğitiminin ev ortamında da devam etmesi, eğitimde süreklilik ilkesi açısından gereklidir. Öğrenilen kavramların ve kazandırılan becerilerin genellenebilmesi için okul, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi ve aile tutumları arasında tutarlılık olmalıdır.

Aile eğitimi planlanırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

- Aileye özel öğrenme güçlüğüünün tanımı, özellikleri, bu bireylerde öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ve öğrenmelerini etkileyen süreçler basit bir dille anlatılmalıdır. Özellikle bu durumun bireyin zekâsı ile ilgili bir problemden kaynaklanmadığı, öğrenmek için biraz daha fazla zaman ve çabaya ihtiyaç duyduğu belirtilmelidir. Ailenin çocuğunu anlaması, güçlüklerini kabul etmesi, beklentilerini çocuğunun özelliklerine göre düzenlemesi ve eğitim sürecine katılımlarının sağlanması çok önemlidir. Bu şekilde anne ve babalar hem kaygılanmaz hem de çocuklarına nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgi, beceri ve deneyim kazanmış olurlar.
- Bireyin öğrenme sürecinde aile desteği çok önemlidir. Bu nedenle günlük yaşamda yapılacak bazı etkinliklerin bireyin temel kavramları anlamasına yardımcı olacağını bunun da okuldaki öğrenmesini kolaylaştıracağını aileye anlatmak ve model olarak göstermek gerekir. Örneğin, sofrayı düzeninde çatal ve kaşığı yerini düzenlerken sağ ve sol kavramlarının üzerinde durulması oryantasyon (yönelim) becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Çocuğa organizasyon becerisi kazandırmak için ev ortamının, çalışma, yemek vb. zamanların düzenli olması gerektiği aileye nedenleri ile açıklanmalı gerekirse bununla ilgili takip çizelgeleri hazırlanmalıdır. Ayrıca ailedeki davranış kuralları birlikte belirlenmeli, kurallara uyulmadığında

oluşabilecek sonuçlar konuşulmalı, yaptırımlar bireyin yaşına uygun, yerinde ve tutarlı olmalıdır.

- Bireyin çalışmasının sonucunda aldığı notlardan çok gösterdiği çabanın ödüllendirilmesi ve ilerleme hızına sabır gösterilmesi gerektiği de ailelere mutlaka anlatılmalıdır.
- Bireyin güçlü olduğu alanların belirlenmesi ve bunlarla ilgili okul dışında da etkinlikler yapılması için aileye rehberlik edilmelidir.
- Ailelere yönerge verirken aynı zamanda göz teması kurarak dikkat çekmeleri, kullanacakları yönergelerin kısa ve net olmasına zen göstermeleri konusunda bilgi verilmelidir.
- Aile eğitimi sürecinde aile yeleri ile bireysel ve grup görüşmeleri yapılabilir. Sosyal destek grupları oluşturulabilir.

ÖĞRENMEYE HAZIRLIK MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Öğrenmeye hazırlık becerilerini geliştirebilme

KAZANIMLAR

1. Metinde istenen şekli bulur.
2. Benzer şekilleri eşleştirir.
3. Farklı şekilleri ayırt eder.
4. Nesnelere duruş yönlerine göre eşleştirir.
5. Nesnelere duruş yönlerine göre gruplar.
6. Sesin geldiği yönü bulur.
7. Sesleri tanır.
8. Aynı anda işitilen farklı seslerden birine odaklanır.
9. Söyleniş sırasına göre yönergeleri uygular.
10. Ritim tutar.
11. Benzer sesler arasındaki farkı ayırt eder.
12. Hecelerdeki ses sırasını ayırt eder.
13. Sözcükleri doğru telaffuz eder.
14. Dokunduğu nesneyi tanır.
15. Duruma uygun vücut pozisyonu alır.
16. Vücudundan gelen uyaranları algılar.
17. Vücudundan gelen uyaranlara uygun tepki verir.
18. Yürütülen çalışma süresince dikkatini toplamaya özen gösterir.
19. Konuşmayı dinlediğini uygun jest, mimik ve hareketlerle gösterir.
20. Yönergeleri istenen sürede uygular.
21. Sorulan sorulara cevap verir.
22. Sorular sorar.
23. Bilgiyi gerektiğinde kullanır.
24. Yapacağı çalışmayı planlar.
25. Yaptığı çalışma planına uyar.
26. Yaptığı çalışmanın, çalışma planına uygunluğunu kontrol eder.

27. Başladığı çalışmayı tamamlar.
28. Dinlediği veya okuduğu konuyla ilgili not tutar.
29. Zamanını etkin kullanır.
30. Bağımsız çalışma alışkanlığı edinir.
31. Olay, olgu ve durumları oluş sırasına göre sıralar.
32. Beden duruşuna göre yönleri ayırt eder.
33. Yürüme ile koordinasyon sağlar.
34. Yuvarlanma, takla atma, sürünmeyle koordinasyon sağlar.
35. Kaldırma ve taşımalarla koordinasyon sağlar.
36. Asılma ve sallanmalarla koordinasyon sağlar.
37. El, göz koordinasyonu sağlar.
38. Atma ve tutmalarla koordinasyon sağlar.
39. El, parmak koordinasyonu sağlar.

MODÜLÜN SÜRESİ

Bu modülün süresi 300 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler gördüğü nesnenin şekli ve pozisyonunu algılamada güçlük çekebilir. Ses sembollerini, sayıları ve sözcükleri ters algılama (**b-d, p-b, 3-ε, 6-9, ev-ve** vb.) ses sembolü atlama ve ekleme gibi görsel ayırma güçlüklerine yönelik verilen şekilleri (Sembol, sayı) metinde bulma, benzer ve farklı şekilleri bulma ve bunlar arasında ilişki kurma çalışmaları yaptırılmalıdır. Bu çalışmalarda bireyin ilgisine ve yaş düzeyine uygun şekiller (Okul öncesinde araba, çiçek, bebek, top vb.) kullanılmalıdır.
2. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler nesnelerin pozisyonlarını (duruşlarını) algılamada güçlük çekerler. Bu nedenle nesnelere/şekilleri duruş yönüne göre eşleme ve gruplama, eğitim ortamı içinde yeri değiştirilen eşyanın adını söyleme, yukarı/aşağı/sağ/sol vb. konum bildiren yönergelerle istenen nesnelere bulma gibi çalışmalar yapılmalıdır.

3. Sesin geldiği yönü bulma çalışmalarında; ses çıkaran saklı bir nesnenin yönünü gösterme, sesin geldiği yöne bakma, gözler kapalıyken dinletilen sese doğru yönelme gibi çalışmalar yapılmalıdır.
4. Ses tanıma çalışmalarında dinletilen sesi uygun resimle eşleme, üç veya daha fazla ses arasından farklı olan sesi ayırt etme, ses kaynağından gelen sesi tanıma (Bireyden önce hayvan sesi, taşıt sesi, alet sesi daha sonra kâğıt hışırtısı, ıslık, el sürtme, kalem açma vb. sesleri tanınması istenebilir.), yüksek ses düzeyinden alçak ses düzeyine doğru giden ses, hece ve sözcükleri tekrar etme, ses kaynağının özelliklerini söyleme (Bireyden gözü kapalıyken metal bir kaba konmuş küçük nesnelere pirinç, taş, para, boncuk gibi sallanır ve çıkan sesi tanıyarak nesnelere ilişkin sorulara az-çok-sert-yumuşak gibi cevap vermesi istenir.), ses ya da sembol ipuçları verilerek istenen sözcüğü bulma (E sesi ile başlayan bir sözcük söyle) çalışmaları yapılmalıdır.
5. Aynı anda işitilen farklı seslerden birine odaklanmada, figür-zemin ayrımını (televizyon seyredirken duyduğu telefon zili sesinin televizyondan mı yoksa buldukları mekândan mı geldiğini ayırt edememe gibi) yapmakta güçlük yaşadıklarından dinlediği sesler arasından ön plandaki sesle, arka plandaki sesleri ayırt etme (Ön planda yüksek sesle konuşan bir kişinin sesi ile arka planda yer alan korna, kuş, pervane, uçak vb. sesini ayırt etme gibi) çalışmaları yapılmalıdır.
6. İşitsel sıraya koyma becerilerinde güçlük yaşadıklarından ard arda söylenen mesajları sırasıyla yerine getiremeyebilirler. Söyleniş sırasına göre yönergeleri uygulamaya yönelik; birden fazla aşaması olan bir yönergenin tüm adımlarını yerine getirme, sesleri (el çırpma, dize vurma, masaya vurma, parmak şıklatma vb.) sırasına uygun taklit etme çalışmaları yapılmalıdır.
7. Ritim duygusunu geliştirmek için; ritmi dinleme, ritimle verilen hareketi taklit etme, temposu farklı ritimleri ayırt etme, kelimedeki hece sayısı kadar ritimle vuruş yapma ve farklı hareketlerden çıkan seslerle ritim tutma (Merdivenlerden hızlı ve yavaş çıkma, top sektirme gibi hareketin sesine uygun ritim tutma) çalışmaları yaptırılmalıdır.

8. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler işitsel ayırma ve fonolojik farkındalıkla (kelimeleri oluşturan sesleri tanımak ve ayırt etmek) ilgili zorluk yaşarlar. Bu nedenle hem sesleri hem de ses sembollerini tanıma ve ayırt etme ile ilgili alıştırmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar kolaydan zora doğru yapılmalıdır.
9. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler benzer sesler arasındaki farkı ayırt etmede (Soba-sopa, bavul-davul, can-çan vb.) güçlük yaşadıklarından; söylenen sözcükler içinden istenen sesi bulma (Kız-kıs sözcüklerinin hangisinde “zzz” sesi duyuyorsun? vb.), farklı sözcükler içindeki benzer sesleri bulma (Seç-maç sözcüklerindeki benzer sesi söyle. vb.), sözcükler arasından farklı sesle başlayan sözcüğü bulma (Bil-dil-bin sözcüklerinden farklı sesle başlayanı söyle. vb.), sözcükler arasından farklı sesle biten sözcüğü bulma (Sat-küt-tok sözcüklerinden farklı sesle biteni söyle. vb.), ortak sesleri olan kelimeleri bulma, aynı sesle biten ve/veya aynı sesle başlayan kelimeleri bulma ve ayırt etme, hedef ses birimi içeren kafiyeli sözcük üretme (Seç-geç, toz-buz ,bel-del, sel-kel vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar ses sayısı artırılarak hece, sözcük ve tümce düzeyinde yapılabilir.
10. Hecelerdeki ses sırasını (Ev-ve, koç-çok, şeftali-feştali, kitap-kipat) karıştırdıklarından, söylenen sözcüğü seslerine ayırma (Kar sözcüğünü oluşturan sesleri sırayla söyle. vb.), sesleri birleştirerek sözcük oluşturma (tttt, uuu, şşşş seslerini birleştirirsek hangi kelime oluşur söyle. vb.), aynı sözcüğün iki farklı söylenişinden doğru olanı bulma (Portakal-porkatal, otobüs-obotüs kelimelerinden doğru olanı söyle. vb.), verilen sözcükten istenen sesi değiştirerek yeni sözcük oluşturma (Süt kelimesinin ortadaki sesini (ü) değiştirerek yeni bir sözcük oluştur. vb.) gibi çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar ses sayısı artırılarak hece, sözcük ve tümce düzeyinde yapılabilir.
11. Fonolojik farkındalık çalışmaları, okuma yazma çalışmaları sırasında da yapılabilir. Okul öncesi dönemdeki bireylerle fonolojik farkındalık çalışmaları yapılırken ses sembollerinin bireylere gösterilmemesi ve bu çalışmalarda kullanılan kelimelerin az heceli, birey tarafından tanınması kolay nesnelere ait kelimeler olması önemlidir.

12. Dokunma algısı deri ve parmaklar yoluyla bilginin alınmasıdır. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler gözleri kapalıyken dokunma duyusu yardımı ile tanımlama yapmada güçlük yaşayabilirler. Dokunma algısını geliştirmeye yönelik olarak gözleri kapalıyken dokunduğu nesnenin adını söyleme, birbirinin aynı olan nesnelere dokunarak eşleştirme, farklı olan nesnelere dokunarak ayırt etme, avucuna yazılanları (Ses, şekil, sayı vb.) söyleme, dokunduğu farklı nesnelere özelliklerini (yumuşak, ıslak, pürüzlü, köşeli, yuvarlak vb.) söyleme, boyutlarına ya da ağırlığına göre objeleri dizme, gözü kapalıyken vücudunun dokunulan kısımlarını söyleme tarzında çalışmalar yapılabilir.
13. Kinestetik algı beden hareketleri ve kas duyusu yoluyla elde edilir. Dokunsal algı ve kinestetik algı birbiriyle çok yakından ilişkilidir. Vücudun farklı kısımları tarafından alınan pozisyonların varlığı, kasın kasılması, gerilimi gevşemesinin bedence duyumsanması kinestetik algı örnekleridir. Kinestetik algıyı geliştirmeye yönelik kaba ve ince motor beceriyi destekleyen çalışmaların yanında, duruma uygun vücut pozisyonu alma için hızlı ve yavaş hareketleri taklit etme (Kelebek gibi dokunma, fil gibi yürüme, tavşan gibi koşma vb.), oyun hamuru ile harf ve şekil yapma, pandomim yolu ile çeşitli nesnelere, canlıları, meslekleri vb. canlandırma çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca vücudundan gelen uyarıların algılama ve uyarılara uygun tepki verme için farklı olaylar karşısında nasıl hissedeceği ve vücudunun nasıl tepki vereceğine ilişkin farkındalık geliştirme, bireyin yaşadığı olaylar karşısında kendini nasıl hissettiğini ve nasıl tepki verdiğini fark etme çalışmaları ve gevşeme egzersizleri yaptırılmalıdır.
14. Bireyin algıladığı uyarıcıya tepki göstermesi için dikkatini ona yöneltebilmesi gerekir. Yapılan bütün çalışmaların süresini aşamalı olarak artırmak dikkatini yoğunlaştırma süresinin artmasına yardımcı olabilir. Ayrıca bunun yanında bireyin dikkatini yoğunlaştırmak amacıyla bireyin ilgisi ve becerileri doğrultusunda; yapboz, işitsel ve görsel hafıza oyunları, bireysel ve grup oyunları, labirentler, bulmaca, noktaları birleştirme çalışmaları yapılabilir.
15. Konuşmalarda konuşanın yüzüne bakma, sözünü kesmeden dinleme, dinlediğini uygun jest, mimik ve hareketlerle gösterme, konuşma boyunca dikkatini sürdürme, konuşan

kişiyeye gerektiğinde sözel olmayan tepkiler (gölümseme, alkışlama vb.) gösterme çalışmaları yapılmalıdır.

16. Özel öğrenme güçlüğünde algısal bellek (görsel-işitsel-dokunsal), kısa süreli, uzun süreli ve işleyen bellek ile ilgili güçlükler yaşanabilir. Yönergeleri istenen sürede gerçekleştirilmesi için söylenen sayı, kelime ve cümle dizisini, gösterilen hareketi tekrar etme, birçok nesne arasından saklanan, yeri değiştirilen ve ortama eklenen nesnenin adını söyleme, bir resme, olay kartına, nesnelere vb. kısa bir süre bakıp değişikliği söyleme çalışmaları yaptırılmalıdır.
17. “Bilgiyi gerektiğinde kullanır.” kazanımı çalışılırken yeni öğretilecek bilgileri gruplandırarak verme, daha önce bildiği ve kendisi için anlamlı olan bilgilerle eşleme, yakın geçmişi hatırlama, tekerleme, şiir ezberletme, öykü okuyup ilgili soruları yanıtlama, tekrar etme vb. çalışmalar yapılabilir. İşleyen bellek bir bilgiyi onunla işlem yapmaya kadar akılda tutabilme becerisidir. Hem kısa hem de uzun süreli hafızanın ortaklaşa çalışmasını gerektiren bir bellek türüdür. İşleyen belleği geliştirmek için ardışık bilgilerin (gün, ay, ritmik sayma, alfabe vb.) düzden ve tersten tekrarını yaptırma, bireyin bulunduğu gelişim düzeyine uygun olarak zihinden problem çözme ve işlem yapmasını isteme (100’ den geriye 7’şerli sayma vb.), eşleme (haftanın günleri ile haftanın günlerinin sıra numarasını eşleştirme vb.) gibi çalışmalar yapılabilir. Bellek ile ilgili çalışmaları yaparken bireyin hangi duyuşsal algısının daha güçlü olduğunu belirlemek ve bunu hatırlamada yardımcı olarak kullanmaya dikkat edilmelidir.
18. Özel öğrenme güçlüğünde organize olamama bireyin akademik alandaki başarısını ve günlük yaşamını olumsuz olarak etkilemektedir. Organize olma becerilerinin kazandırılması için planlama aşamasında; bireyin yapacağı faaliyetleri, faaliyetlerin süresini ve başlama zamanını belirleme, yaptığı plana uyma, planı değerlendirme, başladığı bir çalışmayı (ödev, oyun, proje vb.) tamamlama, düzenli ve eksiksiz not alma (ödevlerini, anlatılanları, alışveriş listesi, telefon numaraları ve iletim mesajları vb.), bağımsız olarak çalışma, zamanı etkin kullanma çalışmaları yaptırılmalıdır.

19. Organize olma becerilerini bireyin kazanıp kazanmadığının takip edilebilmesi bireyin okul ve ev ortamında sergilediği davranışlarının gözleme dayalı değerlendirildiği bir form (Ek-1) geliştirilebilir. Bu form, gün içerisinde bireyin dikkati, verilen bir işi tamamlama becerisi, davranışları, sosyal ilişkileri hakkında eğitimciye bilgi vermelidir. Bu uygulama davranış kontrolü kazandırma ve organize olma becerilerinin genellenmesinin izlenmesi açısından oldukça işlevseldir.
20. “Olay, olgu ve durumları oluş sırasına göre sıralar.” kazanımı için haftanın günleri, ayları, mevsimleri, sayıları, alfabeyi sırayla sayabilme, karışık verilen zaman öğelerini doğru sıralama, verilen bir zaman diliminin öncesini ve sonrasını (Çarşambadan sonra hangi gün gelir, hazirandan önce hangi ay gelir gibi) söyleme, verilen bir öyküyü sırasıyla anlatma, karışık bir sırayla verilmiş resimli öykü kartlarını sıraya dizme, sıralı verilen bir sayı ya da harf dizisinde eksik olan harf ya da sayıyı bulma, üç veya daha fazla aşamalı verilen bir işi sırasına uygun yapma çalışmaları yapılmalıdır.
21. “Beden duruşuna göre yönleri ayırt eder.” kazanımı çalışılırken kendi bedeninde, kendi bedeninde çapraz olarak ve karşısındakinin bedeninde sağ-sol ayırt etme, mekânda yönelme ve pozisyon algılama, yön (doğu-batı, kuzey-güney) kavramlarını ayırt etme çalışmaları yapılmalıdır.
22. Kaba motor becerilerini geliştirmeye yönelik yuvarlanma, takla atma, sürünme, sek sek, yürüme (denge tahtası, çizgi üzerinde vb.), tırmanma, top atma, ip atlama, dans etme çalışmaları yapılmalıdır.
23. El göz koordinasyonunu geliştirmek için delikli yüzeylere uygun gereçleri takma-çıkarma, ipe boncuk, düğme, makarna vb. malzeme dizme, duran/hareketli nesneye sopayla vurma, belirlenen hedeflere nesne fırlatma (basket potası, kale, dart, bowling vb.), hareketli nesneyi tutma, kurallı kâğıt katlama ve kesme, kurallı boyama, sebze-meyve soyma vb. çalışmalar yapılmalıdır.
24. El parmak çalışmalarında parmakları açma-kapatma, başparmakları kendi ekseninde döndürme, başparmağı eldeki diğer parmaklara değdirme, bir zemin üzerine

parmaklarını bastırma, iki parmak arasına nesne sıkıştırıp nesneyi düşürmeden eli aşağı yukarı hareket ettirme, kil, oyun hamuru vb. malzemeleri şekillendirme, klavye kullanma, piyano, ritim aletleri çalma, makasla kesme, eleklerle eleme gibi hareketleri taklit etme çalışmaları yapılmalıdır.

25. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler öğrenmeyi öğrenme ve verimli ders çalışma açısından da sıkıntı yaşarlar. Bu nedenle bu becerileri geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılması gereklidir. Örneğin; öğrenme sürecini bireyin kendisinin gözden geçirmesi (Şu anda hangi konuyu öğreniyorum?, Eksikim var mı?, Şu aşamada ne yapmam gerekiyor?, Bu konunun daha önceki konularla ilişkisi nedir? vb.) gerekir.
26. “Öğrenmeye Hazırlık” modülüne ilişkin çalışmalar yapılırken açık anlatım, benzetim, mikro öğretim, aktif öğretim, bilgisayar destekli öğretim, gösteri, yaparak yaşayarak öğrenme, soru-cevap, model olma, oyun, drama, rol oynama, tartışma, örnek olay incelemesi, problem çözme, gezi-gözlem yöntemleri kullanılmalıdır.
27. “Öğrenmeye Hazırlık” modülüne ilişkin çalışmalar yapılırken etkinlikler çok duyuya (görsel, işitsel, dokunsal, kinestetik) yönelik olarak planlanmalıdır.
28. Etkinlikler sırasında ortam, az uyaranlı, sade ve bireyin dikkatini dağıtmayacak şekilde düzenlenmelidir.
29. Modüldeki etkinlikler sırasında bireyin kendi hatasını kendisinin bulmasına imkân sağlanmalı ve olumlu davranışları pekiştirilmelidir.
30. “Öğrenmeye Hazırlık” modülü, görsel, işitsel, dokunsal algılama, dikkat ve bellek, organize olma, sıraya koyma, oryantasyon ve motor becerileri geliştirici çalışmalara yönelik planlandığından etkinlikler; bireyin öncelikli ihtiyaçlarına uygun olarak kolaydan zora doğru seçilmeli, çalışmaya başlarken bireyin dikkatini toplamaya yönelik bir giriş yapılmalı, eğitim sırasında hangi konuların işleneceği bireye açıklanmalı ve etkinliklerin süresi bireyin özellikleri dikkate alınarak gerektiğinde kısa molalar verilecek şekilde planlanmalıdır.

31. Modülde yer alan kazanımların pekiştirilebilmesi açısından etkinliklerin sık sık tekrarlanması ve aile tarafından da uygulanmasına yönelik önlemler alınmalıdır.
32. Özel öğrenme güçlüğünde bireyler sıklıkla başarısızlık duygusu yaşadıklarından etkinlikler sırasında bireyin motivasyonunu ve ilgisini artırmak için birey cesaretlendirilmelidir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. GÖRSEL ALGI

1. Görsel Ayrıştırma
2. Görsel Figür-Zemin İlişkisi
3. Uzaklık-Derinlik-Boyut Algısı
4. Görsel Ardışıklık

B. İŞİTSEL ALGI

1. İşitsel Ayrıştırma
2. İşitsel Figür-Zemin İlişkisi
3. İşitsel Ardışıklık
4. Fonolojik Farkındalık

C. DOKUNSAL/KİNESTETİK ALGI

1. Dokunsal Ayrıştırma
2. Kinestetik Ayrıştırma

Ç. DİKKAT GELİŞTİRME

1. Ayırt Etme-Gruplandırma
2. Dikkati Yoğunlaştırma
3. Dikkati Sürdürme
4. Dikkati Yeniden Toplama

D. BELLEK GELİŞTİRME

1. Görsel- İŞitsel Bellek
2. Kısa Süreli Bellek
3. Uzun Süreli Bellek
4. İŞleyen Bellek

E. ORGANİZE OLMA

1. Plan Yapma
2. Planlı Çalışma
3. Bağımsız Çalışma
4. Zamanı Etkin Kullanma

F. SIRAYA KOYMA

G. YÖNELİM BECERİLERİ

1. Sağ Sol Ayırt Etme
2. Yön Bulma

Ğ. MOTOR BECERİLER

1. Kaba Motor Beceriler
 - a.El Ayak Koordinasyonu
 - b. Denge
2. İnce Motor Beceriler
 - a. El Parmak Koordinasyonu
 - b. El Göz Koordinasyonu

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Öğrenmeye Hazırlık” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

A. Kaba Değerlendirme

- a. Kaba Değerlendirme Formunda “Öğrenmeye Hazırlık” kazanımlarının değerlendirilmesinde bağımsız olarak yapılan beceriler (+), bağımsız olarak yapılamayan beceriler (-) olarak işaretlenmelidir. “Açıklama” bölümünde ise değerlendirme sırasındaki gözlemler yazılmalıdır.
- b. Kaba Değerlendirme Formu’na kayıt yapılırken bireyin tepkilerine müdahale edilmemeli ve yardımda bulunulmamalıdır.
- c. Kaba değerlendirme sonucunda aile ile iş birliği yapılarak BEP hazırlanmalıdır.

B. Öğretim Öncesi Değerlendirme

- a. Öğretim öncesi değerlendirme sonuçları, Performans Kayıt Tablosunda yer alan “Öğretim Öncesi Değerlendirme” sütununa işaretlenmelidir.
- b. Yapılan kaba değerlendirme sonucunda “Sesleri tanır.” kazanımının yetersiz olduğu ve bağımsız olarak yapamadığı varsayılarak bir örnek hazırlanmıştır.
- c. Öğretim öncesi değerlendirmede öncelikle ele alınan “Sesleri tanır.” kazanımı alt basamaklara ayrılmıştır:
 1. Ses çıkaran saklanmış bir nesnenin yerini bulur.
 2. Dinletilen (bilinen) hayvan sesinin, hangi hayvana ait olduğunu söyler.
 3. Dinletilen taşıt sesinin hangi taşıta ait olduğunu söyler.
 4. İçine değişik malzeme konularak hazırlanmış ikisi aynı birisi farklı üç ses kutusundan farklı ses çıkararı bulur.
 5. Dinletilen doğa olayı ile ilgili bir sesin hangi doğa olayına ait olduğunu söyler.
 6. İçine iki değişik malzeme konularak hazırlanmış dört ses kutusundan aynı sesi çıkaran kutuları eşleştirir.

7. Dinletilen sesi, uygun resimle eşleştirir.

ç. “Öğretim Öncesi Değerlendirme” sütununa “Sesleri tanır.” kazanımı ile ilgili işaretleme yapılırken her bir alt basamak için bireye yönerge verilir ve yapıp yapamadığına bakılır. Gerçekleştirdiği her bir basamak için (+) , gerçekleştirmediği basamaklar için (-) ifadeleri kullanılır.

B. Öğretim Sürecini Değerlendirme

- a. Öğretim sürecini değerlendirme sonuçları, her ders saati sonunda Performans Kayıt Tablosunda yer alan “Öğretim Sürecini Değerlendirme” sütununa işaretlenir.
- b. Öğretim öncesi değerlendirme sonucunda bireye sesleri tanır kazanımının alt basamaklarından bağımsız olarak yapamadıkları üzerinde öğretim yapılacaktır.
- c. Her ders saatinin sonunda bireyin becerinin hangi basamağında kaldığı performans kayıt tablosuna işlenir.
- ç. Performans kayıt tablosunun sonunda yer alan “Aile Bilgilendirme” bölümüne, “Sesleri tanır.” kazanımının hem öğretiminin hem de kalıcılığının sağlanabilmesi için evde yapılacak olan tekrarlar ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.

Ç. Son Değerlendirme

- a. Örnek alınan kazanım “sesleri tanıma” becerisi olduğu için öğretim sürecinde yapmış olduğumuz son ders saati değerlendirmesi, aynı zamanda bireyin bu kazanım için son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmamıştır.
- b. “Öğrenmeye Hazırlık” modülünde bulunan, hecelerdeki ses sırasını ayırt eder, yönergeleri istenen sürede uygular, sorulan sorulara cevap verir, sorular sorar vb. kazanımlar için ise Performans Kayıt Tablosunda öğretim süreci değerlendirme basamakları gerçekleştiği (“+” ya da “B” olarak işaretlendiği) zaman farklı soru ve materyallerle ezbere yapıp yapılmadığını değerlendirmek amacıyla Son Değerlendirme Formu hazırlanmalıdır.
- c. Son değerlendirme sonucunda tüm alt basamaklar “+” ya da “B” olarak işaretlendiğinde kazanımın gerçekleştiği, “-“ ya da “ Sİ, MO veya FY” işaretlendiğinde ise kazanımın gerçekleşmediği ve öğretimin tekrar edilmesi gerektiğine karar verilir.

D. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme

- a. Bireyin gelişimi, öğretim süreci değerlendirme sonuçlarına uygun olarak her ay sonunda Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu'na işlenecektir.
- b. Dönem Sonu Performans Değerlendirme Formu doldurulurken kazanıma hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna, kazanım bir ay içinde gerçekleşti ise “+” olarak işaretlenir. Kazanım sonraki aylarda da devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.
- c. Dönem sonunda öğretimi yapılamayan ve öğretimi tamamlanamayan kazanımlar da “Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu”na kaydedilecektir.
- ç. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayan kazanımların gerekçeleri ayrıntılı olarak 1. Öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri 2. Öğretime başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleşmedi ise hangi alt basamakta kaldığı **RAM Bilgilendirme** bölümünde ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ
KABA DEĞERLENDİRME FORMU
(ÖĞRENMEYE HAZIRLIK MODÜLÜ)

Adı Soyadı :	Uygulama Tarihi :
Doğum Tarihi :	

A	ÖĞRENMEYE HAZIRLIK	Evet/Hayır	Açıklamalar
1.	Metinde istenen şekli bulur.	+	
2.	Benzer şekilleri eşleştirir.	+	
3.	Farklı şekilleri ayırt eder.	+	
4.	Nesneleri duruş yönlerine göre eşleştirir.	+	
5.	Nesneleri duruş yönlerine göre gruplar.	+	
6.	Sesin geldiği yönü bulur.	+	
7.	Sesleri tanır.	-	
8.	Aynı anda işitilen farklı seslerden birine odaklanır.	+	
9.	Söyleniş sırasına göre yönergeleri uygular.	-	
10.	Ritim tutar.	+	
11.	Benzer sesler arasındaki farkı ayırt eder.	+	
12.	Hecelerdeki ses sırasını ayırt eder.	-	
13.	Sözcükleri doğru telaffuz eder.	-	
14.	Dokunduğu nesneyi tanır.	+	
15.	Duruma uygun vücut pozisyonu alır.	+	
16.	Vücudundan gelen uyarınları algılar.	-	
17.	Vücudundan gelen uyarınlara uygun tepki verir.	-	
18.	Yürütülen çalışma süresince dikkatini toplamaya özen gösterir.	-	
19.	Konuşmayı dinlediğini uygun jest, mimik ve hareketlerle gösterir.	-	
20.	Yönergeleri istenen sürede uygular.	-	
21.	Sorulan sorulara cevap verir.	-	
22.	Sorular sorar.	-	
23.	Bilgiyi gerektiğinde kullanır.	-	
24.	Yapacağı çalışmayı planlar.	-	
25.	Yaptığı çalışma planına uyar.	-	
26.	Yaptığı çalışmanın, çalışma planına uygunluğunu kontrol eder.	-	

27.	Başladığı çalışmayı tamamlar.	-	
28.	Dinlediği veya okuduğu konuyla ilgili not tutar.	-	
29.	Zamanını etkin kullanır.	-	
30.	Bağımsız çalışma alışkanlığı edinir.	-	
31.	Olay, olgu ve durumları oluş sırasına göre sıralar.	-	
32.	Beden duruşuna göre yönleri ayırt eder.	-	
33.	Yürüme ile koordinasyon sağlar.	+	
34.	Yuvarlanma, takla atma, sürünmeyle koordinasyon sağlar.	+	
35.	Kaldırma ve taşımalarla koordinasyon sağlar.	+	
36.	Asılma ve sallanmalarla koordinasyon sağlar.	+	
37.	El, göz koordinasyonu sağlar.	+	
38.	Atma ve tutmalarla koordinasyon sağlar.	+	
39.	El, parmak koordinasyonu sağlar.	+	

Bireyin Adı Soyadı:
Kazanım: Sesleri tanı.

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Ait Olduğu Ay:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																		
		ANA YÖNERGE		BİREYSEL												GRUP						
				1.DERS SAATI	TARİH	2..DERS SAATI	TARİH	3..DERS SAATI	TARİH	4.S.DERS SAATI	TARİH	5..DERS SAATI	TARİH	6..DERS SAATI	TARİH	1..DERS SAATI	TARİH	2..DERS SAATI	TARİH	3..DERS SAATI	TARİH	4..DERS SAATI
1.Ses çıkaran, saklanmış bir nesnenin yerini bulur.	3/4	1.Gözlerin kapalıyken müzik kutusunu saklayacağım, gözlerini kapat. (Müzik kutusu saklanır.) Şimdi gözlerini aç. Müzik kutusunun yerini bul.	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-							
		a.Eğitiminin masasının çekmesine saklanan müzik kutusu			X		X	X														
		b.Dolabın içine saklanan müzik kutusu			X		X	X														
		c.Sıranın gözüne saklanan müzik kutusu			X		X	X														
		ç.Çantanın içine saklanan müzik kutusu			X		X	X														
2.Dinletilen (bilinen) hayvan sesinin, hangi hayvana ait olduğunu söyler.	3/4	2.Sana dinleteceğim sesin hangi hayvana ait olduğunu söyle.	-																			
		a.Köpek								X												
		b.Kedi								X												
		c.Kuş								X												
		ç.Horoz								X												

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitimin Başlama Tarihi :
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi :

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
7.Sesleri tanıır.	-	+										
9.Aynı anda işitilen farklı seslerden birine odaklanır.			+									
12.Hecelerdeki ses sırasını ayırt eder				-	+							
13.Sözcükleri doğru telaffuz eder.						+						
16.Vücudundan gelen uyarınları algılar.							+					
17.Vücudundan gelen uyarınlara uygun tepki verir.								-	+			
18.Yürütülen çalışma süresince dikkatini toplamaya özen gösterir.										+		
19.Konuşmayı dinlediğini uygun jest, mimik ve hareketlerle gösterir.											-	+
20.Yönergeleri istenen sürede uygular.												
21.Sorulan sorulara cevap verir.												
22.Sorular sorar.												
23.Bilgiyi gerektiğinde kullanır.												
24.Yapacağı çalışmayı planlar.												
25.Yaptığı çalışma planına uyar.												
26.Yaptığı çalışmanın, çalışma planına uygunluğunu kontrol eder.												
27.Başladığı çalışmayı tamamlar.												
28.Dinlediği veya okuduğu konuyla ilgili not tutar.												
29.Zamanını etkin kullanır.												
30.Bağımsız çalışma alışkanlığı edinir.												
31.Olay, olgu ve durumları oluş sırasına göre sıralar.												
32.Beden duruşuna göre yönleri ayırt eder.												

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

RAM BİLGİLENDİRME

Bireyselleştirilmiş eğitim planı süresi bitmiş olduğundan 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32. kazanımların öğretimine başlanılmamıştır.

Tarih

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

SON DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı:

Tarih:

Kazanım : Sesleri tanıır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/YÖNERGE	SON DEĞERLENDİRME
		ANA YÖNERGE	
1.Ses çıkaran, saklanmış bir nesnenin yerini bulur.	¾	1.Gözlerin kapalıyken cep telefonunu saklayacağım, gözlerini kapat. (Cep telefonu saklanır.) Şimdi gözlerini aç. Cep telefonun yerini bul.	
		a.Eğitimcinin masasının çekmecesine saklanan cep telefonu	+
		b.Dolabın içine saklanan cep telefonu	+
		c.Sıranın gözüne saklanan cep telefonu	+
		ç.Çantanın içine saklanan cep telefonu	+
2.Dinletilen (bilinen) hayvan sesinin, hangi hayvana ait olduğunu söyler.	¾	2.Sana dinleteceğim sesin hangi hayvana ait olduğunu söyle.	
		a.At	+
		b.Kuzu	+
		c.Kurbağa	+
		ç.İnek	+
3.Dinletilen taşıt sesinin hangi taşıta ait olduğunu söyler.	¾	3.Sana dinleteceğim sesin hangi taşıta ait olduğunu söyle.	
		a.İtfaiye sesi	+
		b.Kamyon sesi	+
		c.Motosiklet sesi	+
		ç.Traktör sesi	+
4.İçine değişik malzeme konularak hazırlanmış ikisi aynı, biri farklı olan üç ses kutusundan farklı ses çıkarımı bulur.	¾	4.Önündeki kutuları salla. Farklı ses çıkarımı göster.	
		a.İçinde çakıl olan iki kutu-içinde ataç olan bir kutu	+
		b.İçinde su olan iki kutu-içinde pirinç olan bir kutu	+
		c.İçinde mercimek olan iki kutu-içinde toprak olan bir kutu	-
		ç.İçinde haşhaş olan iki kutu-içinde taş olan bir kutu	-

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

OKUMA YAZMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Okuma yazma becerilerini geliştirebilme

KAZANIMLAR

1. Yazı araç-gereçlerini tanır.
2. Yazı araç-gereçlerini kurallarına uygun kullanır.
3. Temel çizgiler çizer.
4. Sesleri okur.
5. Sesleri yazar.
6. Heceleri okur.
7. Heceleri yazar.
8. Kelimeleri okur.
9. Kelimeleri yazar.
10. Tümceleri okur.
11. Tümceleri yazar.
12. Metin okur.
13. Metin yazar.
14. Etkili okur.
15. Okuduğu metinle ilgili neden-sonuç ilişkisi kurar.
16. Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurar.
17. Okumaya istekli olur.
18. Yazım kurallarına uyar.
19. Noktalama işaretlerini yerinde kullanır.

MODÜLÜN SÜRESİ

Modülün süresi 250 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. İlk okuma yazma öğretiminin genel amacı, bireye yaşamı boyunca kullanacağı okuma ve yazmanın temel becerilerini kazandırmaktır. Okuma-yazma öğretiminde günümüze kadar çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bunlar ses temelli tümce yöntemi, ses yöntemi, hece yöntemi, sözcük yöntemi, karma yöntem, çözümlene yöntem vb.dir. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylere özgü, özel bir okuma yazma yöntemi bulunmamaktadır. Ancak özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin özellikleri dikkate alındığında ses temelli tümce yöntemi daha uygun olduğundan akademik beceriler modülünde ses temelli tümce yöntemi temel alınarak kazanımlar belirlenmiştir.
2. Programda okuma ve yazma etkinliğinin bir arada yürütülmesi esas alınarak buna yönelik kazanımlara yer verilmiştir. Okuma-yazma öğretimi kazanımlarının gerçekleştirilmesinde birbirinin ön koşulu olan basamakların kazandırılması önem taşımaktadır. Çünkü bir basamağın kazanımları bir sonraki basamağın ön koşulu olabilmektedir.
3. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin ince motor becerileri zayıf olabilmektedir. Bu nedenle kalem tutmada, çizgi çizmede, resim yapmada zorlanabilirler. Temel çizgi çalışmalarına hazırlık olarak verilen çizgi üzerinden çizme, kesik çizginin (Aşamalı olarak sıklığı azalan) üzerinden çizme, modele bakarak çizme, havada, masada vb. yerlerde istenen biçimde çizgiler (dikey, yatay, eğik, sağa/sola) çizme çalışmaları yapılmalıdır.
4. Serbest çizgi çalışmaları bireyin özelliklerine göre bitişik eğik yazı ya da düz yazıya hazırlayıcı nitelikte olmalıdır. Bu çalışmanın desteklenmesine yönelik bireyin çevresiyle bütünleşmesi ve yaptıklarını anlamlandırması için bireylere çevrede görülen, bilinen varlık ve nesnelere seçilmiş çeşitli resimler yaptırma, karalama (çember, bulut yapma vb.), sürekli ve eğik çizgi çizme (dalga, yılan, halat vb.), dik ve yatay çizgi çizme çalışmaları yaptırılmalıdır.
5. Düzenli çizgi çalışmaları aşamasında iki çizgi tek aralık ve dört çizgi üç aralıktan oluşan satır aralığına çizgi çizme, dört çizgi üç aralıktan oluşan standart yazı aralığına çizgi çizme çalışmaları yaptırılmalıdır.

6. İlk okuma-yazma öğretimi aşamasında sesi hissetme ve tanıma, sesi okuma ve yazma, sestten anlamlı heceler, kelimeler ve cümleler oluşturma ile metin oluşturma çalışmaları yapılmalıdır.

a. Sesi hissetme ve tanıma çalışmalarında; kelimenin içindeki sesi bulma, sesin geçtiği kelimeleri bulma, tanıtılan sesin hangi bireylerin adında, hangi bitki, hayvan veya eşya adında olduğunu bulma çalışmaları yaptırılabilir. Kelimeler söylenirken ilgili ses vurgulanır. Bireyler örnekler vermeye özendirilir. Görsel araç-gereçlerden, drama yönteminden, öykü, şarkı, tekerleme söyleme gibi etkinlikler yapılarak sesi ayırt etme çalışmaları yapılabilir.

b. Sesi okuma ve yazma çalışmalarında sesler alfabedeki sıralarına göre değil, aşağıda verilen sıraya göre verilmelidir.

1. grup: e,l,a,t

2. grup: i,n,o,r,m

3. grup: u,k,ı,y,s,d

4. grup: ö,b,ü,ş,z,ç

5. grup: g,c,p,h

6. grup: ğ,v,f,j

Gruplardaki seslerin yerleri değiştirilerek farklı gruplamalar da yapılabilir. Ses gruplarının düzenlenmesinde, seslerin yazım kolaylığı ve anlamlı hece, kelime üretmedeki işlevselliği dikkate alınmalıdır. Bireye sesin nasıl okunduğu ve yazıldığı model olunarak gösterilmelidir. Alıştırma sayfasındaki büyükçe çizilmiş sesin üzerinden ok yönünde çizme çalışması yaptırılmalı ve bu çalışma birey öğreninceye kadar tekrarlanmalıdır. Bireylerin satır aralıklarına (Dört çizgi üç aralık) yazılmış ses örneklerinin üstünden kalemle çizmeleri sağlanmalıdır. Dört çizgi üç aralıktan oluşan satır aralarına bireyler sesleri yazmalı; ne yazdıkları sorularak sesin doğru yazımı ve seslendirilmesine özen gösterilmelidir. Yazılması zor olan a, A, k, y, g, G, f seslerinden önce, bu seslerin yazımına yönelik hazırlayıcı çizgi çalışmaları yapılabilir. Sesler öğretilirken bu seslerden oluşturulan kelime ve cümlelerden yararlanılabilir. Ayrıca özel adların yazım ve/veya cümleye büyük sesle başlama kurallarından

hareket edilebilir. Örneğin, “ela” kelimesi üretildiğinde bu kelimenin farklı anlamları üzerinde durularak insan adı olan “Ela” kelimesinin yazım şekli gösterilmelidir. Elde edilen büyük sesin yazım şekli üzerinde durulmalıdır.

- c. İlk okuma yazma öğretiminin en önemli aşaması hece üretme; hecelerden kelime, kelimelerden cümle oluşturmaktır. Bu aşamada; verilen ilk iki sesin ardından bu seslerden heceler oluşturma, elde edilen hecelerle okuma ve yazma çalışmaları yapma, verilen her yeni sesi, önceki öğrenilenlerle ilişkilendirme ve yeni heceler, anlamlı kelimeler oluşturma çalışmaları yapılmalıdır. Her ses grubundaki seslerin öğretimi tamamlandıktan sonra yapılan çalışmalar değerlendirilmelidir. Bir sonraki ses grubuna geçişte bireylerin daha önce verilenleri öğrenmiş olmalarına dikkat edilmelidir. Sesler verildikçe üretilen heceler artacağından bunlara bağlı olarak kelime ve cümle oluşturma süreci de kolaylaşacaktır. Bu süreçte oluşturulan kelimelerden özel ad olanların ilk sesi ile cümle başlangıcındaki büyük ses yazımı ve kullanımı eş zamanlı olarak verilmelidir. Elde edilen kelime ve cümlelerin anlamları üzerinde durulmalıdır. Bireyler, kelime ve cümle oluşturmaya özendirilmelidir. Oluşturulan kelime ve cümleler okunmalı, yazılmalıdır.

- ç. Öğrenilen kelimelerden, yeni cümleler ve cümlelerden metin oluşturulmalıdır. Metin yazdırılırken doğru yazma ve yazı estetiğine özen gösterilmelidir. Bireyler yazılarını dört çizgi, üç aralıktan oluşan satır çizgilerine yazmalıdırlar.

7. Serbest okuma yazma, ilk okuma yazma öğretim sürecinin son aşamasıdır. Bu aşamada bireyin şiirleri, tekerlemeleri, hikâyeleri ve okuma kaynaklarından seçtikleri metinleri okuması, kendisini yazılı olarak ifade etmesi ve yazılanları okuyarak paylaşması sağlanmalıdır. Yazılarını tek çizgili defter satırı üzerinde yazmalıdır.

8. Okuma, eğitim programları içinde önemli bir etkinliktir. Birey okuduğunu anlamlandırırken görsel ve işitsel uyaranlar ile bunların anlamları arasında çağrışımlar gerçekleştirir. Öğrenme, büyük ölçüde okuduğunu anlamaya bağlıdır. Okuma; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç boyutta ele alınmalıdır. Bunlardan birinin eksikliği ya da yetersizliği okumayı olumsuz yönde etkileyecek, bireyin okuduğunu

tam ve doğru olarak anlamamasına neden olacaktır. Okuma öğretimi çalışmaları yapılırken bireylere hızlı, doğru ve anlayarak okuma becerisi kazandırma, okuma zevki verme ve onların sözcük dağarcığını zenginleştirme amaçlanmalıdır.

9. Sesli okuma, gözle algılanıp zihinle kavranan sözcük ya da sözcük kümelerinin, konuşma organlarının yardımıyla söylenmesidir. Sesli okumada temel amaç, yazının doğru ve konuşma dilinin özelliklerini yansıtacak biçimde seslendirilmesidir. Başarılı bir sesli okuma için metnin tümce yapısına, anlatım özelliğine, yazım kurallarına, hızlı okumadan kaçınmaya, sesin metindeki ana düşünceye ya da olayların özelliklerine göre ayarlanmasına dikkat edilmelidir. Sesli okuma çalışmalarında, metinde geçen bilinmeyen sözcüklerin anlamlarının açıklanması, metinde geçen olayların canlandırılması, bireye metinle ilgili resimler gösterilerek metnin yüksek sesle okunması, metin okunduktan sonra bireyin tekrar etmesi, metni okurken teyp kaydı alınarak dinletilmesi gibi çalışmalar yapılmalıdır.
10. Sessiz okuma, ses organlarından herhangi birini hareket ettirmeden gövde ve baş hareketleri yapmadan yalnızca gözle yapılan okumadır. Özel öğrenme güçlüğü olan bireylerde bir metni okurken geri dönüşler, satır atlamaları ya da satırın başını yakalayamama ve gözlerinin hareketlerinde duraksamalar görülebilir. Okuma öncesinde metnin başlığı ve varsa resmi hakkında konuşma, metinde geçen bilinmeyen sözcükleri açıklama, okuma sonrasında metinle ilgili sorulara cevap verme, metnin ana düşüncesini söyleme, metindeki olayı anlatan resimleri sıraya koyma, metni kendi sözcükleriyle özetleme çalışmaları yapılabilir.
11. Dinlediği öykü veya izlediği film, tiyatro vb. ile ilgili sorulara (kişi, yer ve zaman, olayların oluş sırası, ana düşünce vb.) cevap verme, düşündüklerini, duyduklarını, görüp yaşadıklarını anlatma, bunlar ile ilgili sorulara cevap verme ve sorular sorma, belirlenen bir konu ile ilgili tartışmaya katılma, gördüğü resmi yorumlama, olay kartlarını sıralama, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kurma, eksik veya yanlış olanı bulma gibi çalışmalar yaptırılarak dinlediğini ve gördüğünü anlama, anlatma ve yorumlama becerisi geliştirilmelidir. Ayrıca konuyu okumadan önce varsa giriş, özet, gözden geçirme sorularını ya da parçanın sonundaki anlama ve yargılamaya

ilişkin soruları okuma, ikinci aşamada bu sorulara cevap bulmak amacıyla okuma çalışmasıyla bireyin edindiği bilgiye ilişkin farkındalığı artırılabilir.

12. Özel öğrenme güçlüğü olan bireyler okuma alışkanlığı kazanmada güçlük yaşadıklarından bu alışkanlığı artırmaya yönelik belli bir plan doğrultusunda kitap okumaya özendirme çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin; kitabın künyesini çıkarma, okuduğu kitapla ilgili özet çıkarma, kitap okuma konusunda hedefler koyma, gazete, dergi ve İnternetten (e-kitap) yararlanarak araştırmalar yapma vb. çalışmalar yapılabilir.
13. Etkinliklerde yazma becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalara yer verilmeli, özellikle her düzeyde noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat edilmelidir. Yazma çalışmaları; kontrollü yazma, güdümlü yazma ve serbest yazmadan oluşmaktadır.
 - a. Kontrollü yazmada bireyden, verilen sözcükleri ve tümce yapılarını aynen ya da istenilen değişiklikleri yaparak yazmaları beklenir. Bu çalışmalar ile ana dildeki sözcükleri ve yapıları doğru şekilleriyle yazma becerisi kazandırılmalıdır.
 - b. Güdümlü yazma çalışmalarıyla bireyden, öğrendiği sözcükleri ve tümce yapılarını kontrollü biçimde kullanması ve anlamlı bir paragraf oluşturması istenmektedir. Güdümlü yazmanın en sık karşılaşılan türü dikte çalışması yapmaktır. Dikte çalışması yapılırken metin yavaş okunarak bireyden yazması istenir. Son olarak da bireyin kendi yazdığını kontrol etmesi ve düzeltmesi amacıyla metin yazılı olarak verilir.
 - c. Serbest yazma çalışmalarıyla da bireyden duygu ve düşüncelerini ya da verilen bir konu hakkındaki görüşlerini yazım kurallarına dikkat ederek yazması istenir. Yazma çalışmalarında göz önüne alınması gereken en önemli noktalardan biri de yazılı anlatımların düzeltilmesidir. Bireyin yanlışlarını kendisinin düzeltmesi en verimli yoldur.

14. Dil bilgisi çalışmaları yaparken sözcükleri yapısına göre tanıma ve kullanma, tümcenin yapısını oluşturan ögelerin anlamını bilme, tümcenin yapısını kavrama, ad, n ad, adıl, eylem olan sözcükleri kavrama, noktalama işaretlerini yerinde kullanma, yazım kurallarına uyma çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca, bireyin yazdıkları mutlaka kontrol edilmeli ve gereken düzeltmeler yapılmalıdır.
15. Okuma yazma çalışmaları sırasında açık anlatım, gösteri, yaparak yaşayarak öğrenme, soru-cevap, model olma, oyun, drama, dramatizasyon, tartışma, örnek olay yöntemleri kullanılabilir.
16. Okuma-yazma çalışmaları sırasında gösterim panoları, grafikler, projeksiyon aracı, geometrik şekiller, top, kelime küpü, boncuk, fasulye-çubuk, resimli kartlar, yap-bozlar, bulmaca, yazı tahtası (oyuncak), plastik ses kalıpları, kavram kitapları, öykü kartları, oyun hamurları, renkli kalemler, ritim çubukları, renkli fon kartonlar, kaset-CD, kum havuzu, bilgisayar, kelime bulma oyunu (scrable), tabu oyunu gibi araç-gereçler kullanılabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. İLK OKUMA YAZMA

1. Yazı Araç Gereçleri
2. Satır Takibi Yapma
3. Çizgi Çalışmaları

B. OKUMA YAZMA

- 1 Okuma
- 2 Yazma
- 3 Okuduğunu Anlama

C. DİL BİLGİSİ

1. Yazım Kuralları
2. Noktalama İşaretleri

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Okuma Yazma modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

A. Kaba Değerlendirme

- a. Kaba Değerlendirme Formunda “Okuma Yazma” modülünde kazanımlarının değerlendirilmesinde bağımsız olarak yapılan beceriler (+), bağımsız olarak yapılamayan beceriler (-) olarak işaretlenmelidir. “Açıklama” bölümünde ise değerlendirme sırasındaki gözlemler yazılmalıdır.
- b. Kaba Değerlendirme Formu’na kayıt yapılırken bireyin tepkilerine müdahale edilmemeli ve yardımda bulunulmamalıdır.
- c. Kaba değerlendirme sonucunda aile ile iş birliği yapılarak BEP hazırlanmalıdır.

B. Öğretim Öncesi Değerlendirme

- a. Öğretim öncesi değerlendirme sonuçları, Performans Kayıt Tablosunda yer alan “Öğretim Öncesi Değerlendirme” sütununa işaretlenmelidir.
- b. Yapılan kaba değerlendirme sonucunda “Sesleri okur/ ünlüleri okur.” kazanımının (4. kazanım) yetersiz olduğu ve bağımsız olarak yapılamadığı varsayılarak bir örnek hazırlanmıştır.
- c. Öğretim öncesi değerlendirmede öncelikle ele alınan “Sesleri okur/ünlüleri okur.” kazanımı alt basamaklara ayrılmıştır:
 1. Sözcük ve hecelerdeki ünlüleri gösterir.
 2. Yazılı olarak verilen harflerin içinden ünlüleri gösterir.
- ç. “Öğretim Öncesi Değerlendirme” sütununa “Sesleri okur/ ünlüleri okur.” kazanımı ile ilgili işaretleme yapılırken her bir alt basamak için bireye yönerge verilir ve yapıp yapamadığına bakılır. Gerçekleştirdiği her bir basamak için (+), gerçekleştirmediği basamaklar için (-) ifadeleri kullanılır.

C. Öğretim Sürecini Değerlendirme

- a. Öğretim sürecini değerlendirme sonuçları, her ders saati sonunda Performans Kayıt Tablosunda yer alan “Öğretim Sürecini Değerlendirme” sütununa işaretlenir.
- b. Öğretim öncesi değerlendirme sonucunda bireye “Sesleri okur/ ünlüleri okur.” kazanımının alt basamaklarından bağımsız olarak yapamadıkları üzerinde öğretim yapılacaktır.
- c. Her ders saatinin sonunda bireyin becerinin hangi basamağında kaldığı performans kayıt tablosuna işlenir.
- d. Performans Kayıt Tablosu'nun sonunda yer alan Aile Bilgilendirme” bölümüne, “Sesleri okur/ ünlüleri okur.” kazanımının hem öğretiminin hem de kalıcılığının sağlanabilmesi için evde yapılacak tekrarlar ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.

Ç. Son Değerlendirme

- a. Örnek alınan kazanım “sesleri okuma/ünlüleri okuma” becerisi olduğu için öğretim sürecinde yapmış olduğumuz son ders saati değerlendirmesi, aynı zamanda bireyin bu kazanım için son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmamıştır.
- b. Okuma Yazma Modülünde bulunan sesleri okuma, heceleri okuma, kelimeleri okuma, noktalama işaretlerini yerinde kullanma vb. kazanımlar için ise Performans Kayıt Tablosunda öğretim süreci değerlendirme basamakları gerçekleştiği (“+” ya da “B” olarak işaretlendiği) zaman farklı soru ve araç gereçlerle ezbere yapılıp yapılmadığını değerlendirmek amacıyla Son Değerlendirme Formu hazırlanmalıdır.
- c. Son değerlendirme sonucunda tüm alt basamaklar “+” ya da “B” olarak işaretlendiğinde kazanımın gerçekleştiği, “-“ ya da “ Sİ, MO veya FY” işaretlendiğinde ise kazanımın gerçekleşmediği ve öğretimin tekrar edilmesi gerektiğine karar verilir.

D. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme

- a. Bireyin gelişimi, öğretim süreci değerlendirme sonuçlarına uygun olarak her ay sonunda Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu'na işlenecektir.
- b. Dönem Sonu Performans Değerlendirme Formu doldurulurken kazanıma hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna, kazanım bir ay içinde gerçekleşti ise “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (Kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

- c. Dönem sonunda öğretimi yapılamayan ve öğretimi tamamlanamayan kazanımlar da “Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu”na kaydedilecektir.
- ç. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan gerçekleştirilemeyen ya da öğretimi yapılamayan kazanımların gerekçeleri ayrıntılı olarak (1. Öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri 2. Öğretime başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığı) “**RAM Bilgilendirme**” bölümünde açıklanacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ
KABA DEĞERLENDİRME FORMU
(OKUMA YAZMA)

Adı Soyadı :	Uygulama Tarihi:
Doğum Tarihi :	

A	OKUMA-YAZMA	Evet/Hayır	Açıklamalar
1.	Yazı araç-gereçlerini tanır.	+	
2.	Yazı araç-gereçlerini kurallarına uygun kullanır.	+	
3.	Temel çizgiler çizer.	+	
4.	Sesleri okur.	-	
5.	Sesleri yazar.	-	
6.	Heceleri okur.	-	
7.	Heceleri yazar.	-	
8.	Kelimeleri okur.	-	
9.	Kelimeleri yazar.	-	
10.	Tümceleri okur.	-	
11.	Tümceleri yazar.	-	
12.	Metin okur.	-	
13.	Metin yazar.	-	
14.	Etkili okur.	-	
15.	Okuduğu metinle ilgili neden-sonuç ilişkisi kurar	-	
16.	Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurar.	-	
17.	Okumaya istekli olur.	-	
18.	Yazım kurallarına uyar.	-	
19.	Noktalama işaretlerini yerinde kullanır.	-	

Bireyin Adı Soyadı:

Kazanım : Sesleri okur./Ünlüleri kavrar.

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Ait Olduğu Ay:

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																		
		ANA YÖNERGE		BİREYSEL												GRUP						
				1.DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI
1.Sözcük ve hecelerdeki ünlüleri gösterir.	5/6	1.Bu sözcüğe bak. Sözcükteki ünlüleri göster.	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-							
		a.Çetin		x		x		x		x												
		b.Uyan		x		x		x		x												
		c.Süt			x		x	x		x												
		ç.Okul			x		x	x		x												
		d.Mısır			x		x		x	x												
		e.Ömer			x		x		x	x												
2.Yazılı olarak verilen harflerin içinden ünlüleri gösterir.	7/8	2.Bu harflere bak.Ünlüleri göster.	-																			
		1) y,f,a,z											x		x							
		2) b,o,s,h											x		x							
		3) b,m,e,k											x		x							
		4) ö,d,t,ş												x	x							
		5) f,i,z,y												x	x							
		6) i,k,h,b												x	x							
		7) n,ç,t,ü												x	x							
		8) p,u,ğ,ş												x	x							

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla " ses okuma/ünlüleri kavrama " becerisini kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. "Ses okuma/ünlüleri kavrama" becerisinin kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

* Bireyin "ses okuma " becerisinden 1.basamak olan sözcük ve hecelerden ünlüleri okur, becerisini kazanıp kazanmadığını değerlendirirken tüm faktörleri göz önünde bulundurunuz.

** Bireye hedeflediğimiz kazanıma yönelik farklı şartları (ortam, araç gereç vb.) göz önünde bulundurarak destekleyici çalışmalar yapmalıyız. Örneğin;farklı sözcük ve hece kartları kullanılabilir.

** Seçeneklerdeki ünlü sayısı artırılabilir, aynı ünlü için birden fazla seçenek düzenlenerek her bir ünlü ile ayrı ayrı yapılabilir.

AÇIKLAMALAR

1. Form, öğretimi yapan öğretmen veya uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.

2. Formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.

3. Formun sonunda aileye yapılan çalışmalarla ilgili bilgilendirmeler yazılacaktır.

4. Her ders saati sonrasında aileye yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitimin Başlama Tarihi :
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi :

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
3/f. Ses okur	-	-	-	-	-	+						
3/g. Ses yazar.							+					
3/ğ. Metin okur.								+				
3/h. Metin yazar.									+			
4.Kurallara uygun okur.										+		
5.Kurallara uygun yazar.											+	
6.Dilbilgisi kurallarına uygun okur.												+
7.Dilbilgisi kurallarına uygun yazar.												

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

RAM BİLGİLENDİRME

Bireyselleştirilmiş eğitim planı süresi bitmiş olduğundan 7. kazanımın öğretimine başlanılmamıştır.

Tarih

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

SON DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :

Tarih:

Kazanım :Sesleri okur./Ünlüleri okur.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/YÖNERGE	SON DEĞERLENDİRME
		ANA YÖNERGE	
1.Sözcük ve hecelerdeki ünlüleri gösterir.	5/6	1.Bu sözcüğe bak. Sözcükteki ünlüleri göster.	
		a.Akif	+
		b.Mine	+
		c.Aylin	+
		ç.Semra	+
		d.Gamze	+
		e.Hülya	+
2.Yazılı olarak verilen harflerin içinden ünlüleri gösterir.	7/8	2.Bu harflere bak.Ünlüleri göster.	
		1) ö,z,l,e,m	+
		2) z,u,r,v,e	+
		3) b,a,h,a,r,	+
		4) r,i,ç,ü	+
		5) g,u,t,o	+
		6) ı,l,ü,j	+
		7) m,ö,b,i	+
		8) e,r,t,ü	+

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

AÇIKLAMALAR

1. Form, öğretimi yapan öğretmen veya uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
2. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.

MATEMATİK MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Matematik ile ilgili becerilerini geliştirebilme

KAZANIMLAR

1. Uzamsal ilişkileri ifade etmek için uygun terim kullanır.
2. İkişer ritmik sayar.
3. Üçer ritmik sayar.
4. Dörder ritmik sayar.
5. Altışar ritmik sayar.
6. Yedişer ritmik sayar.
7. Sekizer ritmik sayar.
8. Dokuzar ritmik sayar.
9. İki basamaklı doğal sayıları ayırt eder.
10. Üç ve daha fazla basamaklı doğal sayıları ayırt eder.
11. Eldesiz toplama işlemi yapar.
12. Eldeli toplama işlemi yapar.
13. Toplama işlemi yaparak problem çözer.
14. Onluk bozma gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.
15. Onluk bozma gerektiren çıkarma işlemi yapar.
16. Çıkarma işlemi yaparak problem çözer.
17. Eldesiz çarpma işlemi yapar.
18. Eldeli çarpma işlemi yapar.
19. Kısa yoldan çarpma işlemi yapar
20. Çarpma işlemi yaparak problem çözer.
21. Kalansız bölme işlemi yapar.
22. Kalanlı bölme işlemi yapar.
23. Kısa yoldan bölme işlemi yapar.
24. Bölme işlemi yaparak problem çözer.
25. Dört işlem yaparak problem çözer.
26. Nesneleri bütün, yarım ve çeyrek olma durumuna göre ayırt eder.
27. Kesirlerle ilgili problem çözer.
28. Uzunluk ölçüleri arasında işlem yapar.

29. Sıvı ölçüleri arasında işlem yapar.
30. Kütle ölçüleri arasında işlem yapar.
31. Değer ölçüleri arasında işlem yapar.
32. Zaman ölçüleri arasında işlem yapar.
33. Alan ölçüleri arasında işlem yapar.
34. Geometrik şekiller arasında ilişki kurar.

MODÜLÜN SÜRESİ

Modülün süresi 200 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Uzamsal ilişkiler problem çözme becerisiyle yakından ilgilidir. Bu ilişkiler aynı zamanda bireylerin akıl yürütme ve matematiksel düşünme süreçlerinin gelişmesine büyük katkıda bulunur. Bunlar matematiksel kavramların pek çoğunun kazanılması için ön koşul becerilerdir. Uzamsal ilişkiler çalışılırken kolaydan zora doğru bir yol izlenmelidir. Varlıkları az-çok, büyük-küçük, ağır-hafif, uzun- kısa, kalın-ince, benzer-farklı, bir varlığın içinde-dışında, üzerinde-altında, uzağında-yakınında, yüksekte-alçakta, önünde-arkasında, sağında-solunda-arasında, boş-dolu olma durumuna göre ayırt etme ve sıralama çalışmaları yapılmalıdır.

2. Ritmik sayma çalışmaları yapılırken 1000'in içinde herhangi bir sayıdan başlayarak istenen sayıya kadar 2'şerli, 3'erli, 4'erli, 6'şarlı, 7'şerli, 8'erli, 9'arlı ileri-geri sayma, gerçek nesnelere sayma yapılmalıdır.

3. Doğal sayı öğretimi yapılırken rakamların uygun şekilde yazılması, sayıları sayı doğrusunda gösterme, iki, üç ve daha fazla basamaklı doğal sayıları çözümlenme, sayıları sıraya koyma, tek ve çift sayıları tanıma, Romen rakamlarını tanıma gibi çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca sayılarla yapılandırılmış bir örüntüyü tamamlama çalışmaları yapılabilir.

4. Bireye dört işlem becerisi kazandırmak için 1, 2, 3, 4 basamaklı doğal sayılarla eldesiz-eldeli toplama işlemi yaparak problem çözme, onluk bozmayı gerektirmeyen ve onluk, yüzlük, binlik, on binlik bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yaparak problem çözme, çarpım tablosu öğretimi, eldesiz-eldeli çarpma işlemi yaparak problem çözme,

kalansız-kalanlı bölme işlemi yaparak problem çözme, doğal sayıları kısa yoldan çarpma ve bölme işlemi yapma, dört işlem kullanarak problem çözme, hesap makinesini tanıma ve kullanma çalışmaları yapılmalıdır.

5. Varlıkları bütün, yarım ve çeyrek olma durumuna göre ayırt ederek kesirleri kavrama, sıralama, çözümlenme ve kesirlerle işlem yapma, ondalık kesirleri kavrama, sıralama, çözümlenme ve ondalık kesirlerle işlem yapma çalışmaları yapılmalıdır.

6. Özel öğrenme güçlüğü olan bireye ölçü öğretimi yapılırken parmakla, karışla, kulaçla, ayakla, adımla ve uzunluk ölçüleriyle ölçme yapma, uzunluk ölçüleri arasında dönüşüm yapma, uzunluk ölçüleri ile ilgili problem çözme, sıvı ölçüleriyle ölçüm yapma, sıvı ölçüleri arasında dönüşüm yapma, sıvı ölçüleri ile ilgili problem çözme, kütle ölçülerini kullanarak ölçüm yapma, kütle ölçüleri arasında dönüşümler yapma, kütle ölçüleri ile ilgili problem çözme, parayı tanıma ve uygun kullanma, zaman ölçülerini kavrama, zaman ölçüleri arasında dönüşüm yapma, zaman ölçme birimleriyle problem çözme, takvim kullanma, alan ölçüleri ile ölçme, alan ölçüleri arasında dönüşüm yapma, alan ölçüleri ile ilgili problem çözme çalışmaları yapılmalıdır.

7. Eğri, doğru ve doğru parçasını bilerek çizme, doğrularda paralellik ve kesişme özelliğini anlama, dik ve paralel doğrular çizme, kare, dikdörtgen, üçgen ve dairenin özelliklerini ayırt etme, çizme, çevresini ve alanını hesaplama ve bunlarla ilgili problem çözme çalışmaları yapılmalıdır. Küp, dikdörtgenler prizması, silindir, küre ve piramidin özelliklerini ayırt etme ve çizme çalışmalarıyla bireyin geometrik şekiller arasında ilişki kurması sağlanmalıdır. Matematik çalışmaları sırasında açık anlatım, gösteri, soru-cevap, model olma, tartışma, oyun, drama, gezi gözlem, laboratuvar, örnek olay incelemesi, beyin fırtınası, rol oynama, benzetim, mikro öğretim, bireyselleştirilmiş öğretim, aktif öğretim, bilgisayar destekli öğretim, buluş yoluyla öğrenme ve problem çözme yöntemleri kullanılabilir.

8. Matematik çalışmaları sırasında geometri araç-gereçleri (pergel, cetvel, açıölçer vb.), gösterim panoları, grafikler, bilgisayar, projeksiyon aracı, kaset-CD, geometrik şekiller, boncuk, abaküs, yapbozlar, sayı bulmacaları, yazı tahtası (oyuncak), kum

havuzu, plastik sayı kalıpları, kavram kitapları, oyun hamurları, monopoly-borsa oyunu, renkli kalemler gibi araç gereçler kullanılabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. UZAMSAL İLİŞKİLER

1. Zıtlık
2. Mekânda Konum

B. RİTMİK SAYMA

1. İkişer Ritmik Sayma
2. Üçer Ritmik Sayma
3. Dörder Ritmik Sayma
4. Altışar Ritmik Sayma
5. Yedişer Ritmik Sayma
6. Sekizer Ritmik Sayma
7. Dokuzar Ritmik Sayma

C. DOĞAL SAYILAR

1. Rakam Yazma
2. Doğal Sayıları Çözümleme
3. Sayı Doğrusu
4. Doğal Sayılar Arasında Büyüklük ve Küçüklük İlişkisi
5. Tek ve Çift Doğal Sayılar
6. Sıra Bildiren Doğal Sayılar
7. Romen Rakamları

Ç. DÖRT İŞLEM

1. Toplama İşlemi
2. Çıkarma İşlemi
3. Çarpma İşlemi
4. Bölme İşlemi
5. Problem Çözme

D. KESİRLER

E. ÖLÇÜLER

1. Doğal Ölçüler
2. Kütle Ölçüleri
3. Zaman Ölçüleri
4. Değer Ölçüleri

F. GEOMETRİ

1. Eğri-Doğru-Doğru Parçası
2. Kare
3. Dikdörtgen
4. Üçgen
5. Daire
6. Üç Boyutlu Geometrik Şekiller

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Matematik” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

A. Kaba Değerlendirme

a. Kaba Değerlendirme Formunda “Matematik” modülü kazanımlarının değerlendirilmesinde bağımsız olarak yapılan beceriler (+), bağımsız olarak yapılamayan beceriler (-) olarak işaretlenmelidir. Açıklama bölümünde ise değerlendirme sırasındaki gözlemler yazılmalıdır.

b. Kaba Değerlendirme Formu’na kayıt yapılırken bireyin tepkilerine müdahale edilmemeli ve yardımda bulunulmamalıdır.

c. Kaba değerlendirme sonucunda aile ile iş birliği yapılarak BEP hazırlanmalıdır.

B. Öğretim Öncesi Değerlendirme

a. Öğretim öncesi değerlendirme sonuçları, Performans Kayıt Tablosunda yer alan öğretim öncesi değerlendirme sütununa işaretlenmelidir.

b. Yapılan kaba değerlendirme sonucunda “altışar sayma” kazanımının (5. kazanım) yetersiz olduğu ve bağımsız olarak yapamadığı varsayılarak bir örnek hazırlanmıştır.

c. Öğretim öncesi değerlendirmede öncelikle ele alınan altışar ritmik sayma kazanımı alt basamaklara ayrılmıştır:

1. 6’dan başlayarak altışar ritmik say.

2. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak altışar ritmik say.

ç. “Öğretim Öncesi Değerlendirme” sütununa altışar ritmik sayma ile ilgili işaretleme yapılırken her bir alt basamak için bireye yönerge verilir ve yapıp yapamadığına bakılır.

Gerçekleştirdiği her bir basamak için (+) gerçekleştirmediği basamaklar için (-) ifadeleri kullanılır.

C. Öğretim Sürecini Değerlendirme

- a. Öğretim sürecini değerlendirme sonuçları, her ders saati sonunda Performans Kayıt Tablosunda yer alan “Öğretim Sürecini Değerlendirme” sütununa işaretlenir.
- b. Öğretim öncesi değerlendirme sonucunda bireye altışar ritmik sayma kazanımının alt basamaklarından bağımsız olarak yapamadıkları üzerinde öğretim yapılacaktır.
- c. Her ders saatinin sonunda bireyin becerinin hangi basamağında kaldığı Form 2’ye işlenir.
- ç. Performans kayıt tablosunun sonunda yer alan aile bilgilendirme bölümüne, altışar ritmik sayma öğretiminin kalıcı olabilmesi için evde yapılacak olan tekrarlar ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.

Ç. Son Değerlendirme

- a. Örnek alınan kazanım “Ritmik Sayma” becerisi olduğu için öğretim sürecinde yapmış olduğumuz son ders saati değerlendirmesi, aynı zamanda bireyin bu kazanım için son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmamıştır.
- b. Matematik Modülünde bulunan, ritmik sayar, çarpma işlemi yapar, bölme işlemi yaparak problem çözer, zaman ölçüleri arasında işlem yapar vb. kazanımlar için ise Performans Kayıt Tablosu’nda öğretim süreci değerlendirme basamakları gerçekleştiği (“+” ya da “B” olarak işaretlendiği) zaman farklı soru ve materyallerle ezbere yapıp yapılmadığını değerlendirmek amacıyla Son Değerlendirme Formu hazırlanmalıdır.
- c. Son değerlendirme sonucunda tüm alt basamaklar “+” ya da “B” olarak işaretlendiğinde kazanımın gerçekleştiği, “-“ ya da “ Sİ, MO veya FY” işaretlendiğinde ise kazanımın gerçekleşmediği ve öğretimin tekrar edilmesi gerektiğine karar verilir.

D. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme

- a. Bireyin gelişimi, öğretim süreci değerlendirme sonuçlarına uygun olarak, her ay sonunda Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu’na işlenecektir.

- b. Dönem sonu performans değerlendirme formu doldurulurken kazanıma hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna, kazanım bir ay içinde gerçekleşti ise “+” olarak işaretlenir. Kazanım başladığı aydan sonraki aylarda da devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.
- c. Dönem sonunda öğretimi yapılamayan ve öğretimi tamamlanamayan kazanımlar da “Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu”na kaydedilecektir.
- ç. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme** bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ
KABA DEĞERLENDİRME FORMU
(MATEMATİK)

Adı Soyadı :	Uygulama Tarihi:
Doğum Tarihi :	

	BİLDİRİMLER	Evet/Hayır	AÇIKLAMA
1	Uzamsal ilişkileri ifade etmek için uygun terim kullanır.	+	
2	İkişer ritmik sayar.	+	
3	Üçer ritmik sayar.	+	
4	Dörder ritmik sayar.	+	
5	Altışar ritmik sayar.	-	
6	Yedişer ritmik sayar.	-	
7	Sekizer ritmik sayar.	-	
8	Dokuzar ritmik sayar.	-	
9	İki basamaklı doğal sayıları ayırt eder.	+	
10	Üç ve daha fazla basamaklı doğal sayıları ayırt eder.	+	
11	Eldesiz toplama işlemi yapar.	+	
12	Eldeli toplama işlemi yapar.	+	
13	Toplama işlemi yaparak problem çözer.	+	
14	Onluk bozma gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar.	+	
15	Onluk bozma gerektiren çıkarma işlemi yapar.	+	
16	Çıkarma işlemi yaparak problem çözer.	+	
17	Eldesiz çarpma işlemi yapar.	-	
18	Eldeli çarpma işlemi yapar.	-	
19	Kısa yoldan çarpma işlemi yapar	-	
20	Çarpma işlemi yaparak problem çözer.	-	
21	Kalansız bölme işlemi yapar.	-	
22	Kalanlı bölme işlemi yapar.	-	
23	Kısa yoldan bölme işlemi yapar.	-	
24	Bölme işlemi yaparak problem çözer.	-	

25	Dört işlem yaparak problem çözer.	-	
26	Nesneleri bütün, yarım ve çeyrek olma durumuna göre ayırt eder.	+	
27	Kesirlerle ilgili problem çözer.	-	
28	Uzunluk ölçüleri arasında işlem yapar.	-	
29	Sıvı ölçüleri arasında işlem yapar.	-	
30	Kütle ölçüleri arasında işlem yapar.	-	
31	Değer ölçüleri arasında işlem yapar.	-	
32	Zaman ölçüleri arasında işlem yapar.	-	
33	Alan ölçüleri arasında işlem yapar.	-	
34	Geometrik şekiller arasında ilişki kurar.	-	

Form bireyin bir ay boyunca aldığı kazanımların değerlendirilmesi ve yapılan çalışmalarla ilgili ailenin bilgilendirilmesi amacıyla örnek olarak hazırlanmıştır.

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

BİREYİN ADI SOYADI:

AİT OLDUĞU AY:

KAZANIM: Ritmik sayar.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	YÖNERGELER SORULAR	ANA YÖNERGE	ÖĞRETİM SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ																							
				BİREYSEL												GRUP											
				ÖĞRETİM ÖNCESİ DEĞERLENDİR	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH			
5. Altışar ritmik sayar.	5. Altışar altışar say.	-	+	B	Sİ	MO	FY	B	Sİ	MO	FY	B	Sİ	MO	FY	B	Sİ	MO	FY	B	Sİ	MO	FY	B	Sİ	MO	FY
1. 6'den başlayarak 96'ya kadar altışar ritmik sayar.	1. 6'den başlayarak 96'ya kadar altışar ritmik say.	-	-			X				X				X													
2. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak 96'ya kadar altışar ritmik sayar.	2. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak 96'a kadar altışar ritmik say.	-	-			X				X				X													

AÇIKLAMALAR:

1. Form, ilgili ay içerisinde öğretimi gerçekleştiren öğretmen veya uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.

2. Formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.

3. Her ders saati sonrasında aileye yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

4. Formda ilgili ay içerisinde bireyle gerçekleştirilen bütün öğretim etkinliklerinde gelinecek düzey, veli öğretmen ve/veya uygulayıcı işbirliğinin katkılarının gözden geçirilmesi, öğretim sürecinde eksik kalan noktalar ve bir sonraki aydaki çalışma içeriği ve izlenecek yol hakkında bilgilendirmeler yer almalıdır.

AİLENİN BİLGİLENDİRMESİ: Bu ay içerisinde çocuğunuzla ritmik sayma üzerinde eğitim verilmiştir. 6 ders saati sonucunda çocuğunuz 6'dan başlayarak 96'ya kadar ritmik sayabilmektedir. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak altışar ritmik sayma çalışmasında ise henüz bağımsız sayma becerisine sözel ipucu verildiği zaman beceriyi gerçekleştirebilmektedir. Sizde evde çalışırken çocuğunuzla ritmik sayma çalışması yaparsanız kazandırdığımız becerinin genellemesinde daha başarılı olabiliriz.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU	
Bireyin Adı Soyadı:	Eğitimin Başlama Tarihi :
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi :
Eğitsel Tanısı :	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
5. Altışar ritmik sayar.	-	+										
6. Yedişer ritmik sayar.			-	-	+							
7. Sekizer ritmik sayar.						+						
8. Dokuzar ritmik sayar.						+						
17. Eldesiz çarpma işlemi yapar.							+					
18. Eldeli çarpma işlemi yapar.							+					
19. Kısa yoldan çarpma işlemi yapar								-	+			
20. Çarpma işlemi yaparak problem çözer.										+		
21. Kalansız bölme işlemi yapar.											-	+
22. Kalanlı bölme işlemi yapar.												
23. Kısa yoldan bölme işlemi yapar.												
24. Bölme işlemi yaparak problem çözer.												
25. Dört işlem yaparak problem çözer.												
27. Kesirlerle ilgili problem çözer.												
28. Uzunluk ölçüleri arasında işlem yapar.												
29. Sıvı ölçüleri arasında işlem yapar.												
30. Kütle ölçüleri arasında işlem yapar.												
31. Değer ölçüleri arasında işlem yapar.												
32. Zaman ölçüleri arasında işlem yapar.												
33. Alan ölçüleri arasında işlem yapar.												
34. Geometrik şekiller arasında ilişki kurar.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; bir ay içinde gerçekleşti ise “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

RAM BİLGİLENDİRME

Bireyselleştirilmiş eğitim planı süresi bitmiş olduğundan 23-24-25-27-28-29-30-31-32-33-34. Kazanımların öğretimine başlanılmamıştır.

Tarih

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

SON DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı:

Tarih:

Kazanım : Ritmik Sayar./Altışar Ritmik Sayma

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/YÖNERGE	SON DEĞERLENDİRME
		ANA YÖNERGE	
1. Verilen herhangi bir sayıdan başlayarak altışar ritmik sayar.	%100	1. 12'den başlayarak 84'e kadar altışar ritmik say.	+
		2. 9'dan başlayarak 69'a kadar altışar ritmik say.	+
		3. 31'den başlayarak 97'ye kadar altışar ritmik say.	+
		4. 22'den başlayarak 100'e kadar altışar ritmik say.	+

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

AÇIKLAMALAR

1. Form, öğretimi yapan öğretmen veya uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
2. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.

KAYNAKÇA

- Alberman, E., The Early Prediction of Learning Disorders, *Dev. Med. Child Neurol.* 15, 202-205. Annotations, 1973.
- Alexander, A.W., Slinger A., Current status of treatment for dyslexia: Critical Review. *Journal of Child Neurology*, 19 (10): 744-758, 2004.
- Faas, L.A., *Learning Disabilities. A Competency Based Approach.* Boston: Houghton Mifflin Com, 1976.
- Gaddes, W. H., *Learning Disabilities and Brain Function. A Neuropsychological Approach.* Second Ed. New York: Springer-Verlag, 1985.
- Gözütok, F. Dilek, *Öğretmenliği Geliştiriyorum*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2004.
- Korkmazlar, Ü., 6-11 Yaş İlkokul Çocuklarında Özel Öğrenme Bozukluğu ve Tanı Yöntemleri. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1992.
- Korkmazlar, Ü., Okul Öncesi Dönemde Öğrenme Sorunlarını Tanımak. Okul Öncesi Eğitim: Sorunlar ve Çözümler Sempozyumu, Bildiri Metinleri, Özel Okullar Derneği Yayınları, sayfa:27-36, İstanbul, 2003.
- Korkmazlar, Ü. & Güner, O., “Dyscalculia” Matematik Öğrenme Bozukluğu Üzerine Bir Araştırma, 2000.
- Korkmazlar, Ü., Sürücü Ö., Öğrenme Bozuklukları. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları. A. Soykan Aysev, Y. Taner Işık (Ed). sayfa: 307-326. Golden Print, İstanbul, 2007.

Mash, Eric, David A. Wolfe., Abnormal Child Psychology, Wadsworth Thomson Learning, United States of America, 2002.

Miles,T.R., Dyslexia The Pattern Of Difficulties Whurr Pub, 1993.

Ott, P., How to Detect and Manage Dyslexia Heinemann, 1997.

Özdoğan, B., Ak, A., Soyutürk, M., Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu/Aşırı Hareketlilik Bozukluğu Olan Çocukların Eğitiminde Öğretmen El Kitabı, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 2005.

Özkardeş, O. G., Haynes, C., Türk, Amerikalı ve Japon Öğrencilerin Özel Öğrenme Güçlüklerini Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması. XII. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Yöntemler, Yaklaşımlar, Stratejiler, A.Ü. Basım Evi, Ankara, 2002

Reid, G., Dyslexia.A Practitioner's Handbook.Second Ed. England: John Wiley & Sons Ltd, 1998.

Razon, N., Özel Bir Okuma Bozukluğu (Disleksi). İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1976.

Schneider, W., Ennemoser, M., Roth, E., Küspert, P., Kindergarten prevention of dyslexia: Does training in phonological awareness work for everybody? Journal of Learning Disabilities, 32 (5): 429-436, 1999.

Silver L. B., Learning Disabilities. J. American. Academy Child. Adolesc. Psychiatry 28 (3):309-313, 1989.

Soykan-Aysev, A., Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ve Özel Öğrenme Güçlüğü, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2001.

Sürücü, Ö., Anababa-Öğretmen El Kitabı Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, Ya-Pa Yayınları, Ankara, 2003.

Sürücü Ö., Gündoğdu, B. Öğrenme Bozuklukları Bölümü, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı” F. Çuhadaroğlu (Ed). Sayfa:216-231. Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2008.

Şenel, H. G., Okuma Güçlüğü Olan ve Olmayan İlkokul Öğrencilerinin Okuma Düzeylerinin ve Dislektik Özelliklerinin Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998.

Tansley, P., Panckhurst, J., Children with Specific Learning Difficulties, A critical review of Research, Great Britain:Nfer-Nelson Pub., 1985.

Wong,B.Y.L, The ABC’s of Learning Disabilities Academic Press, 1996.